

Studijní a vědecká
knihovna
v Hradci Králové

U NÁS

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Knihovny otevřené všem

**DOBROU
CHUŤ**
ДОБРОУ ХУТЬ

**KOLIK
JE HODIN?**
КОЛИК Є ГОДИН

**POČKĚJTE
PROŠÍM**
ПОЧКЕЙТЕ
ПРОСИМ

Knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje

Čtvrtletník
Náklad: 600 výtisků
Určeno knihovnám Královéhradeckého kraje

Vychází s finanční podporou
Královéhradeckého kraje

Šéfredaktor: Mgr. Petra Řoutilová

Redakční rada:

Mgr. Jana Benešová, Bc. Vladimíra Buchtová,
Ester Horáková, Bc. Kateřina Hubertová,
Mgr. Marta Lešková, PhDr. Olga Pitašová,
Bc. Eva Semrádová, Mgr. Marta Pešková Stančíková,
Mgr. Eva Svobodová, Markéta Tučková,
Mgr. Vanda Vaničková, Ph.D.

Korektury: PhDr. Božena Klabalová

Sazba, tisk: AD reklama, s. r. o., Trutnov

Vydává Studijní a vědecká knihovna
Hradecká 1250
500 03 Hradec Králové
tel. 494 946 200
e-mail: unas@svkhk.cz
https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas.aspx

Inzerce přijímá redakce.
Za původnost a obsahovou správnost ručí autor.
Nevyžádané příspěvky se nevracejí.

Toto číslo vyšlo 9. 6. 2022.

MK ČR E 14191
ISSN 0862-9366 (Print)
ISSN 2571-4597 (Online)

Copyright 2022 SVK HK
Všechna práva vyhrazena. Žádná část nesmí
být reprodukována, uchována v rešeršním
systému nebo šířena jakýmkoliv způsobem
bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

KONTAKTY

Studijní a vědecká knihovna,
Hradecká 1250, 500 03 Hradec Králové

Telefonní ústředna: 494 946 200
Ředitelství: 205
Public relations: 203
Oddělení služeb knihovnám: 224
Meziknihovní služba: 219

OBSAH ČÍSLA

Na slovíčko	
Vzdělávání znevýhodněných spoluobčanů	3
Šumné knihovny	
První ročník krajské knihovnické soutěže právě probíhá	4
Stěhování knihovny v Častolovicích	5
Naše téma – Vzdělávání znevýhodněných uživatelů	
Jak žc je to? Kochleární?	7
Služby pro uživatele se zrakovým postižením	9
Poslechové pořady pro zrakově postižené v Tyflocentru Hradec Králové	11
Knihovny Ukrajíně. Tipy pro knihovníky, pedagogy, rodiče i děti	12
Úterní dopoledne pro ukrajinské maminky s dětmi	14
Prostory a vybavení knihoven	
Udržitelnost a živé rostliny v knihovnách	17
Zelená, a co s tím?	19
Rozkvetlá knihovna	21
Nové trendy	
Instagram v Městské knihovně Lázně Bělohrad	22
Zaujalo nás	
Grantová výzva pro knihovny	22
Osobní knihovnik – nová služba v SVK HK	23
Dětská studovna – v knihovně jako doma	24
Stalo se	
Valná hromada KDK a O knihovnických aktivitách	26
Projekt Mácha – Andersen – Exupéry	27
CovidCon 2022 aneb Jak nás pandemie formovala	29
Odborný seminář Zvukové knihy v roce 2022	31
Regionální valná hromada SKIP 08 Východní Čechy	32
Doporučujeme do vašich fondů	
Brožura Interkulturní knihovnictví	33
Logopedická prevence pro práci knihoven s dětmi ve věku od 2 do 6 let	34
Národní buditel Kampelík	35
Kdo je	
Mgr. Vojtěch Kábrt, Ph.D.	36
Z dějin knihovnictví v našem kraji	
Knihovna v Železnici	38
Tipy a náměty	
Bez domova	40
Slevové systémy Rodinné pasy a Senior pasy	41
Obálka:	
Knihovny otevřené všem	
Knihovna pro všechny (autorka grafické podoby: Eva Roverová)	
Foto nad Do čísla přispěli:	
Projekt Mácha – Andersen – Exupéry: Kontemplace v SVK HK	
Zvláštní přílohy:	
Knihovny podporují čtenářství dětí a mládeže (e-kniha)	
Fotografie použité v tomto čísle jsou z archivů jednotlivých knihoven nebo z jejich webových stránek.	

NA SLOVÍČKO

Vzdělávání znevýhodněných spoluobčanů

Petra Řoutilová

Když jsme v listopadu loňského roku na redakční radě plánovali tematické rozvržení zpravodaje pro rok 2022, jako bychom už věděli, co přijde. Téma vzdělávání znevýhodněných spoluobčanů padlo na léto 2022. Tedy vychází bezprostředně poté, co se uspořádání Evropy otřásl v základech a k nám do ČR začaly proudit davy lidí z válkou zmítané Ukrajiny. A co udělaly knihovny? Semkly se a začaly téměř okamžitě ukrajinským uprchlíkům nabízet své služby. Prostory k odpočinku, volný přístup na PC či internet, knížky v ukrajinském jazyce, lektoři pro výuku češtiny, dětské koutky, a to není ani zdaleka všechno. V rubrice **Naše téma** se dočtete mnohem více v článcích *Knihovny Ukrajíně* a *Úterní dopoledne pro ukrajinské maminky s dětmi*. Knihovny se ovšem nezaměřují pouze na pomoc běžencům, ale dlouhodobě spolupracují i s lidmi se zrakovým nebo sluchovým postižením. To dokazují další dva články z rubriky *Naše téma – Jak žc je to? Kochleární?* a *Poslechové pořady pro zrakově postižené v Tyflocentru Hradec Králové*. Když se řekne znevýhodněný spoluobčan, mnohým se možná vybaví i bezdomovci. Ani ti nezůstávají v knihovnách na okraji zájmu. Přesvědčí vás o tom článek z rubriky **Tipy a náměty Bez domova**.

Zajímavým tématem je rozhodně i nová krajská soutěž knihoven, jejíž první ročník startuje právě letos. Bližší informace vám přináší rubrika **Šumné knihovny** a článek *První ročník krajské knihovnické soutěže právě probíhá*.

Rubrika **Prostory a vybavení knihoven** se v letním čísle zaměřuje na rostliny a konkrétně na rostliny v knihovnách. Jak o ně správně pečovat,

aby se místo ozdoby nestaly spíše přítěží? Odpoví zkušenosti z knihovny v Ostravě a Havlíčkově Brodě.

Během covidového období přesunuly knihovny své těžiště hodně na sociální síť. A i nyní, kdy covid už není hrozbou číslo 1, jsou sociální síť stále v centru dění. Například v Městské knihovně v Lázních Bělohrad instagram jen tak nezahodili a dále ho používají pro představování nových knih ve svém fondu. Článek *Instagram v Městské knihovně Lázně Bělohrad* najdete v rubrice **Nové trendy**.

V rubrice **Zaujalo nás** naleznete mimo jiné *Grantovou výzvu pro knihovny*. Jedná se o výzvu nadace Open Society Fund Mediální vzdělávání v knihovnách. Jak na to, naleznete ve zmiňovaném článku.

V rubrice **Stalo se** se můžete těšit na konferenci OKNA v Liberci, CovidCon 2022 nebo Regionální valnou hromadu SKIP.

Rubrika **Doporučujeme do vašich fondů** přináší brožuru o Interkulturním knihovnictví, novou metodickou příručku Projekt S knížkou do života a logopedická prevence pro práci knihoven s dětmi ve věku od 2 do 6 let nebo recenzi knihy *Činorodý a pestrý život českého vlastence MUDr. Františka Cyrila Kampelíka (1805–1872)*.

V rubrice **Kdo je** se seznámíme s novým panem ředitelem z knihovny v Červeném Kostelci.

Témat ke čtení přináší aktuální zpravodaj celé množství, takže doufáme, že se s ním během léta nudit nebudete.

Krásné a hlavně pohodové léto vám přeje redakce zpravodaje U nás.

První ročník krajské knihovnické soutěže právě probíhá

Eva Semrádová

1. ročník nové soutěže pro knihovny v malých obcích právě probíhá a my budeme na stránkách zpravodaje sledovat jeho průběh i účastníky. Soutěží se o titul Knihovna roku Královéhradeckého kraje a vyhlášovatelské soutěže Královéhradecký kraj vyzval už v březnu k podávání nominací za jednotlivé okresy.¹⁾ Ve stejné době se otevřelo i přihlašování pro soutěž Vesnice roku 2022, ve které knihovny zúčastněných obcí usilují o získání diplomu za moderní knihovnické a informační služby. Tyto soutěže na sebe navazují, úspěšná knihovna ze soutěže Vesnice roku bude přizvána do krajské oborové soutěže knihoven a navíc si hned připsá body za výborné zvládnutí jednoho z dvanácti okruhů hodnocení.

Hodnotící kritéria:

- 1 Plnění doporučených standardů
- 2 Osobnost knihovníka
- 3 Postavení knihovny v obci
- 4 Prostory a vybavení
- 5 Bezbariérovost a dostupnost
- 6 Knihovní fondy
- 7 Webová stránka a elektronické služby
- 8 Služby v prostorách knihovny
- 9 Práce s dětmi a dalšími skupinami návštěvníků
- 10 Kulturní, vzdělávací akce, podíl na komunitním dění v obci
- 11 Propagace knihovny
- 12 Získání diplomu za knihovnické služby v soutěži Vesnice roku

Oborová knihovnická soutěž se zaměřuje na kvalitu knihovnických služeb, ale plně ctí i cíl soutěže Vesnice roku, kterým je povzbuzovat obyvatele venkova k aktivnímu podílu na rozvoji svého domova a upozorňovat širokou veřejnost pomocí příkladů dobré praxe na význam venkova. Krajská soutěž knihoven pak má ještě za úkol vybrat nejlepší z přihlášených knihoven a připravit ji pro úspěšnou reprezentaci kraje v celostátní oborové soutěži Knihovna roku, vyhlašované Ministerstvem kultury.

Hodnocení knihoven

Průběh soutěže a hodnocení knihoven organizuje krajská knihovna ve spolupráci s pětičlennou hodnotitelskou komisí, ve které se sejdou zástupci oddělení kultury Královéhradeckého kraje, krajská komisařka Vesnice roku a pracovníci krajské a pověřených knihoven. Sledovaná kritéria i styl práce komise navazují na zásady využívané v celostátní knihovnické soutěži.

Hodnotící kritéria představují osnovu, která je komisařům vodítkem pro přidělování bodů. Plnění standardů se sleduje podle hodnot ze standardu pro dobrou knihovnu a standardu pro dobrý fond. Pro úroveň webové stránky knihovny je kromě respektování metodického doporučení pro weby malých knihoven důležitá i aktuálnost obsahu a cesta k dalším elektronickým službám. Prostory knihovny by měly být dostatečně velké, přizpůsobené delšímu pobytu návštěvníka v knihovně. Sleduje se vybavení dětského koutku, technické vybavení,

bezbariérovost a estetika půjčovny i vstupu do knihovny. Pestrá a kreativní nabídka služeb a akcí pro různé skupiny obyvatel přidává knihovně další body. Ale zkušený komisař ví, že „knihovnu dělají knihy“, takže bude také prověřovat skladbu a aktuálnost knihovního fondu, stavění, nabídku novinek. Všechno dění v knihovně musí zároveň zapadat do kulturního a společenského kontextu obce. Vítaná je spolupráce s dalšími organizacemi a spolky, případně se školami a dobrá propagace knihovny v rámci obce. Za velmi důležité se považuje, zda je knihovna zahrnuta do strategických plánů rozvoje obce. U knihovníka se zjišťují jeho kompetence k vedení knihovny, ale také například jeho vstřícnost vůči novým trendům a změnám.

Hlavní část hodnocení probíhá při návštěvě v prostorách knihovny. Před návštěvou si komisaři zjišťují výkony a celkovou charakteristiku knihovny, seznamují se s webovou stránkou a pak na místě se zaměřují na vybavení, úroveň knihovního fondu a kladou otázky, které jim pomáhají knihovnu hodnotit. Rádi si také poslechnou, jak knihovník svoji knihovnu představí, a sledují, jak se k práci knihovny vyjádří

starosta či jiný zastupitel obce. Návštěva je časově omezená na maximálních 90 minut, aby to bylo pro všechny knihovny spravedlivé. Výhodou je představení knihovny pomocí prezentace a fotografií, ze kterých je vidět dění v knihovně v otevírací době či v době konání akcí.

V letošním roce budou soutěžit tyto knihovny:

- Obecní knihovna Čistěves, okres Hradec Králové,
- Knihovna Bystřice, okres Jičín,
- Obecní knihovna Jaroslava City Vysokov, okres Náchod,
- Místní knihovna České Meziříčí, okres Rychnov nad Kněžnou,
- Obecní knihovna Batňovice, okres Trutnov.
- A koncem června 2022 se k nim ještě připojí jako šestý soutěžící nejméně úspěšnější knihovna ze soutěže Vesnice roku.

Přejeme všem soutěžícím hodně úspěchů v letošních soutěžích.

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

Stěhování knihovny v Častolovicích

Adéla Bašová

V měsíci listopadu roku 2021 proběhlo stěhování Místní knihovny Častolovice. Nové prostory na náměstí po bývalé lékárně byly od léta připraveny na přestěhování.

Od 80. let minulého století až do roku 2021 sídlila knihovna v budově hasičárny u vlakového nádraží ve 2. patře. Byla to jedna velká místnost, kde uprostřed bylo zázemí pro knihovnici. Knihovna měla a stále má dvě oddělení – dětské

a pro dospělé – každé zvlášť. Do knihovny se chodilo nejprve jedním vchodem s mnoha schody a procházelo se přes chodbu, ve které byly několikery dveře. Byly tam dveře od sálu, ve kterém se pořádaly kulturní akce, a také i malá kuchyňka. Dále se na chodbě nacházelo WC. Všechno zařízení patří hasičům. Sklad knihovna žádný neměla, takže všechny krabice a vyřazené knihy se dávaly na chodbu, kudy čtenáři chodili dovnitř. Po čase se udělal další vchod, a to bezbariérový z druhé strany budovy.

¹⁾ Pravidla soutěže a přihlášky na: <https://kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/kultura/kralovehradecky-kraj-a-studijni-a-vedecke-knihovna-v-hradci-kralove-vyhlasuji-prvni-rocnik-souteze-knihova-roku-kralovehradeckeho-kraje-337288/>

Knihovna nebyla až tak přístupná pro čtenáře a návštěvníky, jelikož byla daleko od dění v městku. Máme mnoho čtenářů, kteří o nás vědí, ale noví čtenáři a obyvatelé ani pomalu nevěděli, že nějakou knihovnu Častolovice mají. Do povědomí občanů se dostala díky mnoha kulturním akcím pořádaným bývalou knihovnicí. Proto jsme všichni uvítali rozhodnutí městyse Častolovice, že knihovna bude přestěhována do nových prostor, uvolněných po ukončení provozu lékárny. A to z mnoha důvodů: knihovna bude lépe dostupná a bude procházejícím lidem více na očích. Městys Častolovice zde plánuje zřídit informační centrum.

Stěhování mělo začít na jaře roku 2021. To však nedopadlo. Poté se říkalo kolem letních prázdnin. To však také nedopadlo kvůli neschválené dotaci na nové regály. A tak se vymýšlelo, jak to udělat bez dotace. Koupit nové regály na vlastní náklady z rozpočtu knihovny? Nebo přestěhovat knihovnu i se starými regály? A za rok, možná, stěhovat znovu knihy a regály? Nakonec se městys přiklonil ke koupi nových regálů na vlastní náklady. A je to dobře. Představa, že se bude stěhovat knihovna se všemi knihami,

kterých je kolem 7 000 svazků, dvakrát za sebou? Regály měly přijít na podzim, někdy v září. Nepřišly. A tak čas utíkal, až si spousta čtenářů a občanů myslelo, že do konce roku stěhování nedopadne. Byli tak moc natěšení, že nebudou muset chodit tak daleko a budou to mít blíž. Těšili se i ti, kteří budou mít cestu do knihovny o trochu delší.

A pak to přišlo. Pan starosta Ing. Zdeněk Praus oznámil, že 5. 11. 2021 může začít stěhování knihovny.

Za pomoci pracovníků technických služeb městyse jsme se dali do stěhování. Postupně jsme přepravili kolem 7 000 svazků knih, nábytek, počítače a ostatní. V nové knihovně byly podle připraveného plánu postaveny regály do dvou oddělení – pro dospělé a pro děti. Stěhování bylo velmi náročné pro všechny, ale vše jsme zvládali s humorem.

V současné době sídlíme v budově města na náměstí, v Masarykově ulici čp. 53. Máme krásné prostory v přízemí s bezbariérovým přístupem. Výpůjční pult je společný, tudíž dětské i „dospělé“ oddělení je propojeno (děti mají samostatnou místnost), ale všichni mohou volně procházet. Nová knihovna má ještě jeden prostor, který

Stará knihovna – oddělení pro dospělé

Stará knihovna – dětské oddělení

Nová knihovna – oddělení pro dospělé

Nová knihovna – dětské oddělení

slouží jako studovna a jako prostor na pořádání kulturních akcí. Jsou zde umístěna i dvě internetová pracoviště. K dispozici je i malý sklad. Samozřejmě je samostatné WC jak pro pracovníka, tak pro veřejnost. Budova je velká, jsou zde bytové jednotky, kosmetika a kancelář pojišťovny. Jelikož je knihovna na náměstí, projde kolem ní mnohem více lidí než dříve, a tudíž se zvýšil i počet nových čtenářů.

Knihovna v novém prostředí začala opět fungovat 3. prosince 2021. Od té doby jsem zavale

prakticky po všechny výpůjční dny čtenáři. Všichni si pochvalují pěkné prostory, možnost odložit si věci, prolistovat si knihy a v klidu si vybrat. Potěšující je, že si zase o trochu více knihovnu oblíbily i děti a chodí si půjčovat knížky, ať už jde o knížky na volný čas, nebo do čtenářských deníků. Knihovna ale přece jen není zcela hotová, jelikož nás čeká mnoho malých úprav, které se budou provádět postupně.

Kontakt na autorku: knihovna@ou-castolovice.cz

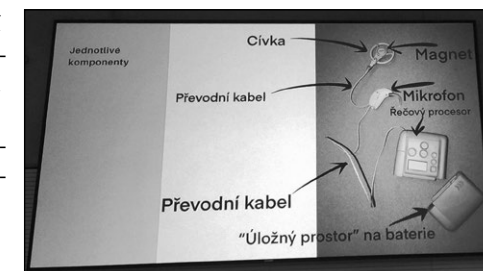
Jak že je to? Kochleární?

Vladka Buchtová

Letošní kampaň je ve znamení vzdělávání v knihovnách. A protože se nechceme omezovat pouze na školy a kurzy, obrátili jsme se na ředitele Hradeckého centra pro osoby se sluchovým postižením, o. p. s., pana Michala Procházku s návrhem spolupráce. Jednou z možností, jak se vypořádat s letošní kampaní, je totiž i příležitost oslovit potenciální uživatele z řad neslyšících. Zajímalo nás, jaké problémy neslyšící řeší. Chtěli jsme zmapovat jejich skutečné potřeby a je pravda, že mnohé z toho, co padlo na následné schůzce, nás překvapilo. A nebylo to jen o horším přístupu k informacím. Překvapivá byla například malá důvěra ve slyšící přednášející anebo témata, která běžně považujeme informačně za notoricky dobře zpracovaná, jako je například péče o dítě.

Nápadů na různé projekty padlo mnoho a momentálně na nich pracujeme. Co jsme ale mohli uspořádat hned, byly dvě již připravené přednášky na téma kochleární implantát, a to díky projektu firmy IVECO. Co je to vlastně kochleární implantát? Jak se s ním žije? A je vhodný

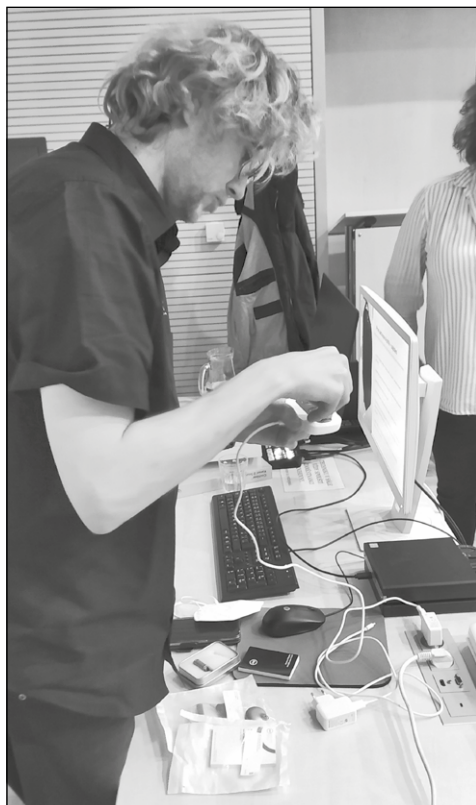
pro všechny? Kolik to stojí? A nosí implantát i děti? Mohou ho nosit i nedoslýchaví? Otázek padlo mnoho, a protože přednášející byli oba uživateli kochleárního implantátu, byli k odpovědím více než povolání. Byli jimi již zmíněný ředitel HC pro osoby se sluchovým postižením Bc. Michal Procházka, DiS., a studentka Natálie Dvořáková, která kochleární implantát používá od svých tří let.

Natálie pohovořila o tom, jak snáší implantát dítě, jaké změny a vylepšení zaznamenala během deseti let. Co je na „kochleáru“ nepřijemné – např. jeho každoroční „znovunadění“, a co je naopak příjemné – např. možnost

přednášek byly rovněž praktické ukázky různých druhů implantátů i to, jak rychle se v tomto směru technika zdokonaluje.

Na druhém workshopu pak byla hlavním tématem údržba tohoto zařízení, ale také jeho

vypnout přístroj, když jdete po ulici a útočí na vás všudypřítomný hluk. Michal Procházka nosí implantát podstatně kratší dobu. Získal ho až jako dospělý, a tak bylo zajímavé i to, jak rozdílně oba přednášející vnímají různé jevy, které přístroj doprovázejí. Jedná se například o fakt, že neslyšící je jen těžko schopen řeči, pokud implantát zrovna nepoužívá. Součástí obou

financování. Nejedná se o levnou záležitost, a přestože přístroj je pojišťovnou hrazen, přechází tomu např. zjišťování, nakolik je neslyšící zapojen do běžného života, zda používá telefon, pracuje v prostředí slyšících a podobně.

Velký dík také patřil profesionální zapisovatelce a tlumočnici ze znakového jazyka paní Ivetě Horna Cheel, bez které by ne všichni návštěvníci plně rozuměli celému obsahu přednášek. Simultánní tlumočení z/do znakového jazyka studuje a během krátké diskuze s paní tlumočnicí všichni pochopili, že se jedná o velmi

náročnou práci, hlavně z hlediska dvoufázového vnímání a také z hlediska paměti. To pochopíte, když vidíte na překladové tabuli psaný text, který zazněl před půl minutou. I to by mohlo být nosným tématem k další přednášce.

Věříme, že spolupráce s neslyšícími bude v budoucnu pokračovat a že bude přínosem pro obě strany. O to alespoň budeme usilovat. Kde je vůle, tam je i cesta.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

Služby pro uživatele se zrakovým postižením

Kateřina Knytllová

Do knihovny přichází celá řada návštěvníků, mezi nimi také lidé se zrakovým postižením. V Knihovně města Hradce Králové působí zvuková knihovna, která poskytuje služby této skupině uživatelů a připravuje pro ně i širší veřejnost akce.

Práce s uživateli se zrakovým postižením je dlouhodobá, ke každému přistupujeme individuálně. Požadavky na četbu se mohou měnit v čase v závislosti na konkrétních aktivitách (zahrádka, studijní povinnosti, prázdniny) nebo momentálním zdravotním stavu uživatelů. Obecně velmi záleží na tom, jaká je jejich motivace číst (poslouchat) zvukové knihy. Někteří se chtějí pobavit, rozptýlit, řešit svou nespavost. Další touží dozvědět se něco nového a studovat. Někdy výběr ovlivňuje potřeba lépe porozumět svému okolí nebo se udržet fit. Velmi oblíbená jsou historická fakta, životopisy, cestopisy a pověsti.

Četbu si lze objednat v online katalogu, ale

řada uživatelů ho nepoužívá. Pro tuto skupinu vytváříme seznamy titulů ve zvětšeném černočerném (bezpatkové písmo Arial, velikost 18), jejichž součástí je kromě standardních údajů (autor, název) také délka titulu, jméno načítatele a krátká anotace. K dispozici jsou seznamy v tištěné podobě i v podobě elektronické (ve wordu), zveřejněné na stránkách zvukové knihovny. Formát PDF nepoužíváme, protože je pro uživatele asistivních technologií hůře dostupný.

Pro lepší přehled o tom, co si přečíst, jestli je vyhovující hlas načítatele a jeho styl, pořádáme každé tři měsíce pro uživatele ve zvukové knihovně komponovaný literární pořad Setkání s literaturou. Prostor zvukové knihovny je menší, komorní, uživatelé ho dobře znají, cítí se v něm bezpečně. Pořad obsahuje osm až deset ukázek. Jejich stopáž je celkem 1 hodina 20 minut s tím, že se ještě počítá s komentářem k jednotlivým ukázkám. Ukázky jsou vybírány reprezentativně, aby pořad byl žánrově pestrý a byli

NAŠE TÉMA

představení také různí načítatelé. Uživatel pak může sám zvážít, jestli mu hlas a způsob načtení vyhovují a jestli si knihu v budoucnu půjčí. Je vhodné, aby se střídaly kratší ukázky s dlouhými. Pořad slouží zejména k představení novinek ve fondu, ale lze ho sestavit i na konkrétní téma (roční období, čas, Vánoce, cestování, láska apod.). Při přípravě je potřeba zohlednit fakt, že uživatelé by se měli zasmát a pobavit. Thrillerům, válečným románům, tragickým příběhům se proto vyhýbáme.

Abyste uživatelé mohli v knihovně bezpečně pohybovat, bylo potřeba provést několik opatření. Zvuková knihovna sídlí v Centru celoživotního vzdělávání ve Wonkově ulici (budova bývalé továrny). Vstup je bezbariérový, nachází se zde výtah; nad vchodem do budovy, nad vchodem do oddělení zvukové knihovny, hudebního oddělení a vstupem do výtahu ve všech podlažích jsou umístěny akustické orientační majáčky.

V budově jsou instalovány umělé vodící linie, veřejnosti přístupné dveře jsou označeny štítky s Braillovým bodovým písmem. Schodiště je na prvním i posledním stupni kontrastně označeno páskou (po celé šířce stupně). Kruhovým kontrastním značkám v rozích jsme se vyhnuli, protože jsou nedostačující. Na zábradlí schodiště jsou umístěny štítky s reliéfní číslicí a číslicí v braillu, určující podlaží. Dbáme na to, aby v místech, kde se uživatelé pohybují, nebyly žádné překážky, které by nemuseli předpokládat. Zasouváme židle ke stolům, nemáme žádné poličky pověšené v úrovni pasu ani hlavy, výstavní panely jsou vždy v dostatečné vzdálenosti od vodících linií. Při zařizování jakéhokoli (většího či menšího) prostoru se řídíme vyhláškou č. 398/2009 Sb.,¹⁾ která se týká technických požadavků na bezbariérové úpravy, a standardem Handicap Friendly.²⁾

Uživatelům jsou k dispozici také pomůcky

¹⁾ Vyhláška č. 398/2009 Sb.: vyhláška o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. *Zákon pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Zlín: AION CS, c2010-2022 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-398>.

²⁾ Cerniňáková, Eva, ed., a Hubatková Selucká, Helena, ed. *Rovný přístup – Standard Handicap Friendly: metodická příručka pro práci knihoven s uživateli s postižením* [online]. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, verze 2019 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/aktualizovana-verze-publikace-rovny-pristup-standard-handicap-friendly-2019>.

NAŠE TÉMA

(televizní kamerová lupa, přenosná kamerová lupa, základní pomůcky pro domácnost, pro psaní). Půjčujeme i hmatové hry (pexeso, domino apod.). Základem pro poskytování služby v této oblasti je udržování si přehledu o novinách (například sledováním portálu Helpnet.cz) a spolupráce s organizacemi (Tyflocentrem Hradec Králové, Tyfloservisem a dalšími), kam můžeme uživatele doporučit.

Každoročně pořádáme školení pro všechny pracovníky knihovny, kde se s odborným lektorem naučí, jak správně vést nevidomého, procházet dveřmi, usazovat uživatele na židli, ke stolu, jakým způsobem poskytovat informace. Probírány jsou zásady, jak se chovat, když má uživatel vodícího psa (vodící pes je na školení tradičně přítomen).

Důležitá je také osvětová činnost. Zaměřujeme se proto i na akce pro veřejnost. V knihovně probíhají exkurze, zážitkové akce pro děti i studenty, účastníme se Festivalu sociálních služeb. Aktivity jsou zaměřeny například na představení Braillova bodového písma (úlohem návštěvníka je přepsat slovo zapsané v braillu do latinky za pomoci abecedy) s vysvětlením, jak zápis

funguje a kde se s tímto písmem můžeme setkat. Další úkoly jsou zaměřeny na hmatové vnímání a na prostorovou představivost. Pro rozpoznávání hmatem používáme různé materiály (papír, skleněné kuličky, korálky, dřevo, přírodniny, kov, plast, látku, korek, kůži). Návštěvník může zkusit se zavázanýma očima postavit věž z kostek. Využíváme i běžné dětské hračky (vkládačky, dřevěnou abecedu atd.). Z dlouhodobého hlediska vidíme jako velmi přínosné besedy pro žáky základních škol, kde jsou na pravou míru uvedeny časté mýty o životě lidí, kteří mají zrakový handicap, a při nichž žáci získají praktické dovednosti.

Všechny složky týkající se práce s uživateli (pro uživatele) se zrakovým postižením jsou vzájemně provázané. Důležité je nejen poskytování služby návštěvníkům s handicapem, představování fondu a doporučování pomůcek, ale i osvěta, jejímž prostřednictvím vedeme veřejnost k toleranci, ohleduplnosti a ochotě správně nabídnout pomoc.

Kontakt na autorku: Knytlova@knihovnahk.cz

Poslechové pořady pro zrakově postižené v Tyflocentru Hradec Králové

Sabina Horáková

začátek přinesl dlouhodobou spolupráci.

Hudební oddělení knihovny města Hradce Králové organizuje pro zrakově postižené klienty Tyflocentra poslechové pořady. Spolupráce započala v roce 1996. Tehdejší kolegyni Alici Pávovou oslovila nevidomá paní Irena Korečková s žádostí o 90minutový program. Dobry

Tyto poslechové pořady se konají jednou měsíčně, vždy třetí pondělí v měsíci. Klientům jsou přehrávány audioknihy a pak následuje případná debata nad daným tématem. Vybírají se audioknihy na půl roku dopředu. Vedoucí Tyflocentra Mgr. Pavla Tomášková následně napíše program do informačního zpravodaje

Střípek, který je vydáván pro klienty této sociální služby. Samotný výběr je tedy především na pracovníkovi knihovny. Jednotlivé audioknihy volí podle předpokládané oblíbenosti u klientů Tyflocentra. Nemají v oblíbenosti smutné či děsivé žánry, proto se snaží vybírat spíše humoristické či biografické náměty. Největší úspěch mělo únorové setkání, kdy si klienti mohli

poslechnout povídání Vladimíra Menšíka a Felixe Holzmana. Smích byl slyšet až na ulici.

Účast bývá komornější, cca 6–8 lidí, ale i přesto jsou to velice milá a příjemná setkání, na která se každý měsíc těší jak knihovnice, tak i samotní účastníci.

Kontakt na autorku: Horakova@knihovnahk.cz

Knihovny Ukrajíně Tipy pro knihovníky, pedagogy, rodiče i děti

Radka Eismannová

Je začátek dubna, když pro vás připravujeme tento článek. Uplynula již dlouhá doba od začátku války na Ukrajině. Doba dlouhá i tady v komfortních podmínkách. Jak nekonečně dlouhá musí být pro děti a rodiče na cestě?

Knihovny si kladou za cíl být místem setkávání, místem přístupu k informacím, ale i klidnou oázou, kde mohou uprchlíci třeba jen tak pobýt, posedět v klidu. I takový prostor je zpočátku uprchlíkům třeba nabídnout. Je úžasné vidět, že mnoho knihoven napříč Českem se aktivně podílí na pomoci, vymýšlí program pro ukrajinské děti, organizuje kurzy češtiny, snaží se propojit například s krajskými centry pro integraci cizinců, nabízí členství v knihovně zdarma, snaží se zorientovat v možné pomoci uprchlíkům v různých oblastech (zaregistrování, kontaktování úřadu práce, shánění volných míst ve školách aj.).

Proto není divu, že jen pár hodin po uveřejnění

nápadu pana ředitele Městské knihovny Blansko Lukáše Dlapy o místě, kde by se shromažďovaly materiály pro práci s ukrajinskými dětmi, tato sdílená platforma vznikla. Myšlenky se totiž chopila Lenka Hanzlíková z Městské knihovny v Praze a Martin Krčál, vedoucí vývojového týmu centrálního portálu Knihovny.cz¹⁾ Moravské zemské knihovny v Brně, který zajišťuje technickou realizaci webu. Konkrétní podobu tak získal **projekt Knihovny Ukrajíně** na adrese **Ukrajina.knihovny.cz**²⁾.

Na počátku to mělo být místo, kde se budou shromažďovat materiály, jež mohou knihovníci využít pro ukrajinské děti, postupně pak vznikla online setkání pro všechny, koho toto téma zajímá. Nyní se k nám dostávají zajímavé tipy, které třídíme a postupně uveřejňujeme a aktualizujeme. Parametrem pro sdílené informace je, že jsou dostupné zdarma, vhodné pro děti a politicky neutrální.

V části Další zdroje jsou pak uveřejňovány weby sdružené pomoci a také tipy, jak pomoci dětem zvládat pocity ohledně války. Zdroje ale využijete i při komunikaci s českými dětmi, jejichž pocity jsou mnohdy také zmatené, pocity jistoty jsou značně nahloday. Nápomocný materiál připravilo centrum Locika,³⁾ k dispozici je i dvojjazyčných **20 vzkazů pro lidi, kteří prožívají traumata**. Ale ruku na srdce, tenthle plakát si můžete vylepit i ve své kanceláři, vždyt stejné pocity beznaděje mohou přepadat i dospěláky. Je v pořádku se někdy cítit mizerně, je v pořádku o tom mluvit. A je skvělé pomáhat právě tak, jak je v našich silách. Možná i v tom může být projekt Knihovny Ukrajíně posilující. Knihovny mohou sdílet své zkušenosti, ale i slabá místa, vzájemně se obohacovat a přicházet na další nápady, které se hodí právě pro jejich konkrétní situaci.

Dále je tu sekce primárně pro knihovníky, která připomíná již dříve publikované materiály, jako je např. brožura Knihovnického institutu *Interkulturní knihovnictví* o oblasti zabývajícím se poskytováním knihovnických služeb v kulturně a jazykově různorodé společnosti. Jádrem oboru je podpora nově příchozích, ale v nejširším slova smyslu jde o služby pro všechny obyvatele kulturně a jazykově rozmanitého světa. Za zmínku jistě stojí i sdílení zkušeností v rámci Co dokáže knihovna?⁴⁾ nebo Inkluzivní škola⁵⁾ od společnosti Meta.

Je dobré připomínat si, že existuje již mnoho skvělých materiálů a organizací, které se začleňováním zabývají, a že nemusíte vše vytvářet sami od začátku. V sekci Materiály jsou ke stažení pohádky, ukrajinské knížky pro děti – mnohdy roztríděné podle témat (dalo k dispozici ukrajinské nakladatelství Starý lev) –, dále ukrajinské učebnice pro 1.–11. třídu, mnoho pracovních listů, odkazů na hry, překlady pravidel deskových her, omalovánky či podklady pro výuku češtiny. Rovněž vzdělávací podklady, jako jsou Ukrajina na školách od Post Bellum či metodické materiály zaměřené na globální rozvojové vzdělávání od organizace ADRA. Mnoho dalších materiálů vytvořili autoři jako okamžitou reakci na nucený odchod Ukrajinců z jejich rodné země... Odkazy na tyto i další naleznete v sekci Materiály, jež je přeložena i do ukrajinštiny. Od 16. března se konají střední online setkání (v době, kdy píšeme tento příspěvek, se setkáváme pravidelně, do budoucna se bude frekvence snižovat s ambicí aktualizovat web a potkávat se nad konkrétními akcemi či sdílením nových zkušeností). Konají-li se aktuálně setkání, zjistíte na záložce webu nazvané Inspirace. Přidat se můžete libovolně dle svých možností k poslechu nebo se zapojit aktivně. Na každé setkání se snažíme přinášet kratičké příspěvky k zamyšlení či aktualitky (např. přístup k informacím a jeho další vývoj, evropský kvalifikační pas uprhlíka), osvěžit zdroje, které již existují a je dobré je znovu připomenout (např. Bookstart – S knížkou do života). Ze setkání pořizujeme zápis se zdroji k prohlédnutí přímo u programu setkání. Cennou částí webu se staly také tzv. Záznamy o aktivitě pomoci pro Ukrajince. Knihovny zde sdílejí své konkrétní zkušenosti. V této části tak najdete zprávy o kurzech češtiny pro cizince od Městské knihovny Blansko,

¹⁾ <https://www.knihovny.cz/>

²⁾ <https://ukrajina.knihovny.cz/>

³⁾ <https://www.detstvibeznasili.cz/novinky/jak-mluvit-s-detmi-o-valce>

⁴⁾ <https://codokaze.knihovna.cz/>

⁵⁾ <https://inkluzivniskola.cz/faq/>

kteřá se inspirovala ve Vsetíně, její tipy na nábor nových lektorů či propojení na centra pro cizince. Další tipy k učení češtiny přidávají z Městské knihovny Sedlčany. Adaptační dětský klub zase vytvořili v Městské knihovně v Lounech. Zkušenosti s organizováním dopoledne pro rodiny s dětmi sdílí Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Soubor těchto i dalších tipů, včetně kontaktních osob, najdete v sekci Inspirace. Chcete-li využít zkušenosti u vás, neváhejte se zeptat.

Pocity mnohých zúčastněných vystihují slova ředitelky Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem, paní Jany Linhartové: „*Cítím se dobře v tom, když mohu pomáhat druhým a nemusím myslet na hrůzy, které se dějí kousek od nás...*“

Mnoho spolupracovníků si také uvědomuje

potřebu nezapomínat na české čtenáře a návštěvnický knihoven, věnují tedy neméně své energie právě jim. Na mnoha místech se daří propojovat české a ukrajinské návštěvnický – velkou inspirací jsou děti a teenageři, pro které neexistuje jazyková bariéra. Věřme, že se podaří odstranit i další bariéry, které nutí jednoho člověka smýšlet o druhém jako o méněcenném, a dokonce použít násilí. Vzděláním a péčí se k odstranění bariér snad můžeme přiblížit.

Web by nefungoval bez interakce s knihovnami napříč republikou a bez ochoty knihovníků i dalších lidí podělit se o své přístupy, nápady. Všem patří náš dík. Prozkoumáte portál Ukrajina.knihovny.cz i vy?

Kontakt na autorku: radka.cismannova@mlp.cz
Grafika: Pixaby.com

Úterní dopoledne pro ukrajinské maminky s dětmi

Michaela Hašková

I Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové se snaží reagovat na současnou situaci a zajistit uprchlíkům z Ukrajiny, kam 24. 2. vtrhla ruská vojska, alespoň zdání normálního života. Rozhodli jsme se pro opakující se událost, kterou jsme nazvali Dopoledne pro rodiny s dětmi, přijít proto mohou všichni. Impulsem k nápadu na takovou akci byla však především podpora ukrajinských maminek s dětmi, které prchly mnohdy do neznáma, avšak do bezpečí. Těžko se do jejich situace můžeme vžít, jejich

muži válčí v těžkých bojích proti ruským agresorům, musí se vyrovnat s cizím prostředím, podobným, avšak nemateřským jazykem. Nevědí, na jak dlouho přijeli, co je čeká.

V čem může podat pomocnou ruku knihovna? Třeba tím, že se na chvíli stane bezpečným přístavem na jejich cestě. Přemýšleli jsme, co vše z našich služeb lze v knihovně těmto těžce zkoušeným lidem nabídnout. Jsou to prostory, klidné prostředí, útulná zákoutí, kde je přístup na internet z pevných počítačů či prostřednictvím wifi sítě. Zapomínanou službou knihoven je asistence při vyhledávání informací:

informační pracovníci rádi poskytnou podporu při orientaci na stránkách úřadů, poradí, kam zajít pro pomoc. Knihovna vlastní značné množství dokumentů – tištěných i online zdrojů – v cizích jazycích, najdou se zde i knihy v ukrajinštině, slovníky a široká nabídka v angličtině a ruštině. Knihovnice, nebojme se to přiznat, že se jedná především o ženy, jsou zvyklé pracovat s lidmi, bývají to empatické duše toužící pomoci. Čím se můžeme v naší knihovně pochlubit nad rámec očekávaného a čeho si nyní vážíme ještě více než dříve, je volyňská Češka, která žije v Česku od své rané dospělosti, ale narodila se na území dnešní Ukrajiny, její předci odešli za úrodnou půdou z Rakousko-Uherska do Volyňské oblasti, jež v té době patřila carskému Rusku. Takže máme tlumočnicki a ukrajinské maminky se opravdu nemusejí obávat, že by nám nerozuměly. Mnozí z nás navíc oprášili ruštinu, vzpomněli si na azbuku, prošli si rozdíl mezi ní a ukrajinskou cyrilicí, naučili se základní fráze v ukrajinštině, připravili jsme se i na angličtinu, případně možnost, že každý bude mluvit svým jazykem, a i tak se můžeme domluvit.

První setkání jsme naplánovali na 22. 3. Co bylo třeba do té doby udělat? Shromáždit hračky, hry, skládačky, výtvarné potřeby; některé jsme našli po našich dětech, mnohé kolegyně přikoupily nové sady, aby bylo z čeho vybírat. Dále jsme vytipovali a připravili knihy z fondu v ukrajinštině, jazykové publikace, slovníky... Následně jsme vybrali, stáhli a vytiskli materiály využitelné pro ukrajinské děti z předem sledovaných stránek, například krátké pohádky, pexesa, spojovačky, rébusy, doplňovačky či omalovánky. Vedoucí odboru služeb zajistila pracovnice, které budou moci na chvíli přerušit svou práci a věnovat se návštěvníkům akce. Následovala příprava učeben v 5. NP – jejich propojení, přenesení jednoho dětského koutku, vytvoření místa na přebalování miminek, přesuny stolů a sedacích vaků. Do učebny

kolegové z OIT také přemístili jeden pevný počítač, ke kterému připojili klávesnici v azbuce. Nezapomněli jsme ani na občerstvení: využili jsme toho, že právě probíhala sbírka do Potravinové banky Hradec Králové, se kterou jsme začali spolupracovat. Zaměstnanci přinesli vše potřebné: kávu, čaje, džusy, sušenky, přesnídávky, ale i pleny, kapesníky a hygienické ubrousky, to vše se hodilo. Aby se cítili přichozí ještě domáctěji, šikovně kolegyně napekly dobroty. Nemohli jsme zapomenout ani na propagaci opakované události, kolega vytvořil letáky, kolegyně z oddělení PR je spolu s dobrovolnicí roznesli na vytipovaná místa, vše bylo sdíleno i na sociálních sítích.

A pak už nastal den D, uvařila se káva, naranžovalo se občerstvení a nezbyvalo než čekat. Podle našich předpokladů tatínci nedorazili. Jen maminky a jen ty z Ukrajiny. Spoléhali

jsme na naši tlumočnici, ale ukázalo se, že se to dá zvládnout i bez ní. Děti se chopily připravených hraček – házely míčkem na piráta, skládaly puzzle, trefovaly kuželky, malovaly. Předškolák se ihned pustil do vybarvování ukrajinské vlajky, s barvami té české jsme museli pomoci. Cílem akce je mimo jiné umožnit seznámení maminek, což se také zdařilo. Třeba v budoucnu dorazí i české maminky, případně nějací tátové na rodičovské dovolené a stanou se tak pomyslnými průvodci nově příchozích. Velice nás těší, že některé děti se k nám rády vrací, už vědí, kde najdou to své autíčko, hru, doplňovačku, puzzle či citrónovou šťávu. Jejich maminka nám sdělila, že si do Česka příliš hraček vzít nemohli, mysleli si, že jedou jen

na chvíli a brzy se vrátí. Přáli bychom jim to z celého srdce, ale asi je ještě lepší nějakou dobu setrvat v bezpečí.

Věříme, že návštěvnost akce bude stoupat, jen co se příchozí trochu rozkoukají a zařídí vše nezbytné. Vždyť potřebují alespoň na chvíli zapomenout na situaci ve zkoušené rodné zemi, změnit prostředí, posedět, vypít čaj či kávu, sdílet svou zkušenost, poslechnout příběhy jiných. Všechny maminky, které k nám doposud zavítaly, byly drobné, ale vnitřně silné ženy, které současnou situaci statečně zvládají. Naší povinností je jim pomoci, podpořit je, chvíli s nimi pobýt. Pokud zůstanou, stanou se jistě cenným obohacením naší společnosti.

Kontakt na autorku: michaela.haskova@svkhk.cz

Udržitelnost a živé rostliny v knihovnách

Miroslava Sabelová

Po návratu z exkurzí do zahraničních knihoven slyším od knihovníků obvykle nadšené reakce. Hovoříme o prostorných a světlých budovách s dostatkem prostoru, zajímavých interiérech, neotřelém sedacím nábytku, fantazijních odděleních pro děti. Když se ale zeptám na živé rostliny v interiérech, nedostanu obvykle okamžitou odpověď. Chvilu zamyšlení, pátrání na fotkách a konstatování, že si rostlin nevšimli, nebo tam možná ani nebyly?

Městská a zemská knihovna v Postupimi – foto Barbora Buchtová

V českých knihovnách se setkáváme s jiným přístupem. Ve veřejných prostorách knihoven, což jsou především vstupní prostory, půjčovny pro dospělé, půjčovny pro děti a mládež i studovny, vidíme okna plná živých rostlin. Rostliny najdeme na horních policích regálů a mnoha dalších místech, která původně k jejich umístění ani neměla sloužit. Smutný pohled je na rostliny špatně zalévané, s opadanými listy,

v roztodivných kelímcích, dlouho nepřesazené, v malých květináčích.

Využití rostlin v interiéru má tři základní funkce

1. estetické hledisko – dodává vzhled místnosti
2. klimatické hledisko – zvlhčuje ovzduší a snižuje prašnost
3. psychologické hledisko – navozuje příjemné pocity

Které ze tří uvedených funkcí splňuje rostlina na obrázku?

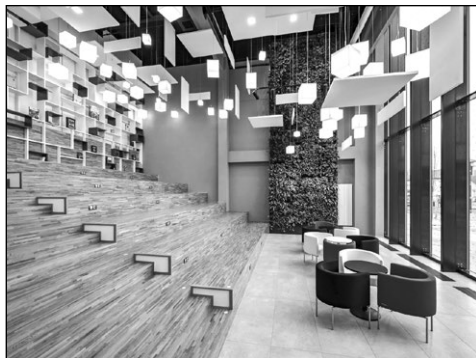
Foto ze zdrojů Knihovny města Ostravy

kteřá v naplánovaných intervalech teče po stěně za nimi. I tato květinová stěna bude po dobu pěti let v péči dodavatelské firmy a květiny jsou v kondici podle toho, kolik péče jim dodavatelská firma věnuje. V začátku, kdy květiny příliš neprosplávaly a celý systém závlahy byl nastaven, čelili naši zaměstnanci kritice ze strany čtenářů, že se o květiny špatně starají. Ovšem

přímá intervence z naší strany není vzhledem k nastaveným smlouvám možná.

Všechny rostliny by měly napomáhat ke zpříjemnění prostředí, ve kterém trávíme spolu se čtenáři spoustu času, a právě čas ukáže...

Kontakt na autorku: lacinova@kkvysociny.cz

Prostor „Schody“ s květinovou stěnou v pozadí (foto ze zdrojů KK Vysočiny Havlíčkův Brod)

Schody jako hlediště při divadelním představení (foto ze zdrojů KK Vysočiny Havlíčkův Brod)

Poznámka redakce:

Krajská knihovna Vysočiny je v letošním roce přihlášena do soutěže IFLA Green Library Award. V kategorii „Best Green Library“ je celkem přihlášeno kromě české knihovny dalších 8 knihoven z celého světa (Argentina, Bulharsko, 2 knihovny z Kolumbie, USA, Španělsko, Singapur, Francie). Vítězem soutěže bude

knihovna, která co nejkompexněji splňuje požadavky na ekologii a udržitelnost nové budovy, ale také se systematicky věnuje environmentálním, ekonomickým a sociálním aspektům udržitelnosti v rámci svých služeb a nabízí inovativní služby, které mají příznivý ohlas u místní komunity. Vyhlášení vítězů proběhne v červenci letošního roku v irském Corku.

Rozkvetlá knihovna

Eva Semrádová

Letní měsíce nás vybízejí k zamyšlení nad funkcí rostlin při budování knihoven jako veřejných prostorů. Přítomnost rostlin v českých knihovnách je hodně častá, možná je to dokonce česká specialita, jak uvádí paní Miroslava Sabelová v prvním článku rubriky, možná knihovny chápeme více jako „obývák“ než veřejný prostor. Architekti ovšem stále více začleňují zeleň i do blízkosti budov, propojují exteriéry s interiérem a ozeleňují veřejné budovy, což popisuje na příkladu nové budovy krajské knihovny v Havlíčkově Brodě paní Hana Lacinová. Oba články nakonec vyznívají stejně, přítomnost rostlin ve vnitřním i venkovním knihovním prostoru hodnotí kladně všichni – knihovníci, architekti i návštěvníci knihoven. Knihovna by měla nabízet příjemné klima, pohodlí, harmonické prostředí, které dobře působí na psychiku návštěvníků. K tomu může vnesení přírodních prvků a zeleně do interiéru a nabídka venkovních čítáren vydatně pomáhat. Navíc zejména v interiéru mohou rostliny plnit funkci drobného detailu, který společně s výtvarnými prvky zajistí originalitu knihovny.

Problém nastává ve chvíli, kdy je potřeba vybrat vhodné rostliny a pak jim zajistit pravidelnou a dlouhodobou péči. U novostaveb a velkých rekonstrukcí sice bývá umístění rostlin navrženo v projektu, ale architekt většinou nemá zahradnické znalosti a neřeší druhovou skladbu či údržbu zelených prvků. A tak je to na rozhodnutí knihovníků, zda chtějí v knihovně pěstovat rostliny a vytvořit k tomu podmínky, nebo raději budou knihovnu zdobit jiným způsobem. Asi by většina z nás nechtěla okrašlovat knihovnu vlastnoručně zhotovenými výtvarnými díly, tak proč se domnívat, že rostliny zvládne každý. K základním podmínkám pro umístění rostlin do veřejných

prostor knihovny tedy bude patřit každoroční vyčlenění finančních prostředků na nákup sazenic a pravidelnou údržbu a spolupráce s odborníky. Citový přístup k rostlinné výzdobě není zárukou úspěchu, stejně jako by nám láska ke knihám nestačila pro kvalitní vedení knihovny. Ne každý, kdo má rostliny rád, je umí pěstovat. Obzvlášť u interiérových rostlin je vhodný výběr sortimentu vzhledem k životním potřebám rostlin základem úspěchu. Dřív než vám zahradník rostliny přiveze, bude měřit světelné podmínky, teplotu místnosti a sledovat možnosti větrání. A údržba nespočívá pouze v zalívce, ale musí se zabezpečit například výživa či ochrana před škůdci. V určitém smyslu se péče o rostliny dá přirovnat k péči o knihovní fond: nestačí postavit knihu na regál. Interiérové rostliny mají zpravidla omezenou životnost, kdy ještě působí esteticky, takže jejich „fond“ se musí pravidelně aktualizovat stejně jako ten knižní. A také rostlinné dárky od vděčných čtenářů se většinou nehodí, i když není jednoduché je odmítnout. Využití rostlin v knihovnách je tedy správné podporovat, ovšem za předpokladu, že jim můžeme věnovat čas a péči podpořenou alespoň základními znalostmi o pěstování.

Je tomu právě deset let, co se z iniciativy SKIPu (dokonce ve spolupráci s firmou Výstaviště Flora Olomouc, a. s.) uskutečnila celostátní akce Rozkvetlá knihovna. Jednalo se o fotografickou soutěž, kde knihovníci zdokumentovali, jak jejich knihovny během léta kvetly v interiéru i exteriéru a jak využívají rostliny ke kultivaci prostoru. Do soutěže se tehdy zapojila stovka knihoven a v řadě regionů se knihovna díky zviditelnění v médiích. Myslíte, že by taková propagační akce zaměřená na soužití knihoven s rostlinami zaujala knihovníky i dnes?

Kontakt na autorku: eva.semradova@svkhk.cz

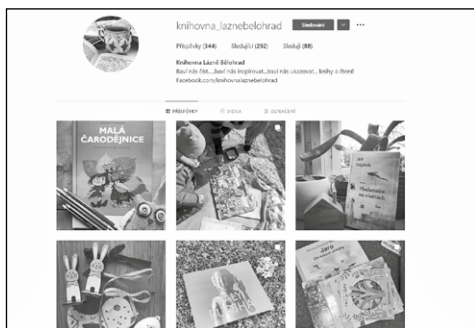

Instagram v Městské knihovně Lázně Bělohrad

Jan Simon, Lucie Hronová

Sociální sítě všeobecně jsou dnes neoddělitelnou součástí našich životů v pozitivním i negativním smyslu. U sociálních sítí v knihovnách převažuje zcela jistě to pozitivní: oslovují se čtenáři, což byla vždy většinově komunita s předpokladem kultivovanosti, vzdělanosti, tolerance.

Přestože jsme rádi, když si v knihovně můžeme popovídat se čtenáři tváří v tvář, snažíme se oslovit i mladší generaci jak pomocí facebooku (facebook.com/knihovnalaznebelohrad), tak instagramu (@knihovna_laznebelohrad). Facebook využíváme především pro prezentaci akcí v knihovně nebo komentářů a výzev, kde lze použít více slov. Na instagramu, který je hlavně „o obrázcích“, „o fotkách“, se snažíme čtenářům přitažlivě „ukazovat knihy“ z našeho fondu. S Lucií Hronovou, která spojila zálibu ve focení a čtení, vybereme společně zajímavé tituly, najdeme jim vhodné pozadí a fotografii vložíme na instagram s hashtagem #mamevknihovne a #knihovnalaznebelohrad. Ve výběru knih či témat nám občas pomůže

i Literární kalendář (www.knihydobrovsky.cz). Snažíme se tak připomínat zajímavá výročí a osobnosti ze světa literatury.

Doufáme, že to pomůže našim čtenářům orientovat se v záplavě knih, kterým by jinak třeba nevěnovali pozornost, a inspirovat se ve výběru, co si půjčit. I přes možnost prezentace knihovny na sociálních sítích si přejeme a snažíme se, aby nezůstalo jen u virtuální reality a čtenáři se setkávali osobně.

Kontakt na autory: knihovna@lazne-belohrad.cz

Grantová výzva pro knihovny

Vanda Vaníčková

Knihovny jako průvodkyně 21. stoletím. To není jen vzletně znějící formulace či knihovnický sen, ale fungující program nadace Open Society Fund. Ve zpravodaji jsme se o něm

již zmiňovali (článek *Metodika pro knihovny ze světa médií, roč. 31, č. 4, 2021*), nyní dostává prostor znovu. Nadace má v době tvorby tohoto článku (začátek dubna) v plánu vyhlásit novou grantovou výzvu **Mediální vzdělávání v knihovnách.**¹⁾ Vše dobré není jenom

¹⁾ O minulou grantovou výzvu vyšel článek také (*Projekt mediálního vzdělávání v Královéhradeckém kraji, roč. 29, č. 2.*), jednalo se o shrnutí pohledem SVK HK, jedné z podpořených knihoven.

o penězích, na druhou stranu díky penězům se mnoho dobrého může realizovat. Proto zbystřete a „nastražte uši“.

Knihovny mají možnost získat finanční podporu na **pořádání akcí pro veřejnost** nebo **vzdělávání knihovníků**. Stěžejním a povinným tématem akcí je **rozvoj mediální gramotnosti, kritického myšlení a práce s mediálními obsahy**. Vybraná témata jsou pro dnešní dobu zásadní a v mnoha knihovnách již běžně realizovaná. Formální podmínky grantu jsou z mého pohledu v rámci možností velkorysé. **Cílová skupina akcí je libovolná** (děti, žáci a studenti všech stupňů školy, dospělí, senioři), v rámci jedné žádosti lze dokonce i podpořit více aktivit ve více knihovnách. Grant **nepožaduje**

finanční spoluúčast a nadační příspěvky budou v rozmezí **10 až 100 tisíc korun**.

Více informací o výzvě, jejíž **uzávěrka je plánována na září**, naleznete na webových stránkách nadace: <https://osf.cz/programy/ziva-democracie/nezavisla-medialni-scena/nase-prace-v-knihovnach/>, případně u koordinátorky Terezy Liškové (tereza.liskova@osf.cz).

Závěrem stručná osobní přímluva z pohledu lektorky mediálního vzdělávání ve školách i v knihovnách: **Zkuste to, mediální gramotnost je potřeba!** 😊

Kontakt na autorku: vandaV@seznam.cz

Osobní knihovnik – nová služba v SVK HK

Markéta Pituchová

Od března letošního roku Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové zahájila novou službu **Osobní knihovnik**.

Osobní knihovnik je individuálním průvodcem a pomocníkem při registraci, při práci s online katalogem nebo se čtenářským kontem, při vyhledávání v databázích nebo objednávání knih a časopisů a při výběru knih ke čtení.

Práce osobního knihovníka zahrnuje v podstatě standardní práci knihovníka ve službách, ale důležitá změna je, že si čtenář nebo návštěvník knihovny může předem určit čas, kdy se mu knihovnik bude věnovat. Čtenáři si schůzku objednájí prostřednictvím online formuláře.

Poskytujeme schůzku také online v prostředí MS Teams.

Více o nové službě se dozvíte zde: <https://www.svkhk.cz/Pro-verejnost/Osobni-knihovnik.aspx>.

Kontakt na autorku: marketa.pituchova@svkhk.cz

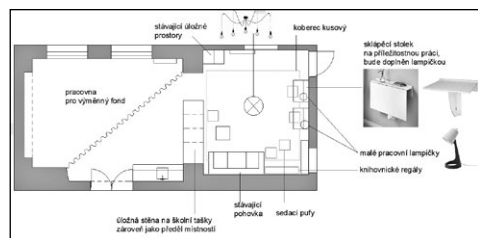
Dětská knihovna – v knihovně jako doma

Tereza Michelová

Jako spousta jiných knihoven jsme i my ve Vamberku využívali období covidových uzavírek (kromě jiného) k pracím, na které během provozu nezbývá čas, nebo k realizaci dlouho odkládaných nápadů.

Jedním z nich bylo i přetvoření stávajících prostor v prvním patře knihovny na místo, které by mohlo sloužit starším dětským čtenářům. V prvním patře se totiž nachází zároveň dětské oddělení.

Knihovna dlouhá léta sídlí ve starém domě, který má své osobité kouzlo, ale trpí i neduhy starých staveb (členité prostory, podivné rozvody elektřiny apod.). Místo, které jsme přetvářeli, sloužilo do té doby jako kancelář a sklad pro regionální funkce a také jako kuchyňka a sklad. Podle jednoduchého návrhu jsme celý prostor nejprve přepazili dřevěnou konstrukcí, která zároveň slouží z jedné strany jako velmi praktická úložná stěna. Bylo samozřejmě nutné přestěhovat veškeré knihy z výměnného fondu, ale toho se přece žádá knihovnice nezalekne.

Návrh vybavení – půdorys

Na celou přestavbu a vybavení byla vyhrazena jen menší částka, a proto jsme se drželi spíše při zemi. Nejvýraznější položkou v rozpočtu se nakonec stala nástěnná malba. Podařilo se nám oslovit místního umělce, který vzešel ze

sprejerské komunity. Vytvořil přes celou zeď dílo, které hned upoutá. Zbytek místnosti jsme už jen dovybavili pohovkou, sedacími vaky, zatemňovacími závěsy. Použili jsme několik kusových koberců, bedny místo odkládacích stolků. Na zeď byly zavěšeny skládací stolky na příležitostnou práci a skládací židličky. Tím je prostor velmi variabilní. Časem bychom rádi dokoupili například stolní fotbal aj.

Původním záměrem bylo využívat tuto místnost jako klubovnu pro náctileté návštěvníky knihovny, nejlépe s programem (debaty, hry, hosté apod.). Ale z důvodu nejrůznějších omezení sdružování osob a také snížení počtu zaměstnanců knihovny jsme tuto variantu dočasně odložili. Namísto toho jsme nabídli starším dětským čtenářům tento prostor jako studovnu.

Vytvořili jsme jednoduchá pravidla fungování. Studovna je otevřena současně s dětským oddělením. Je určena pro čtení, hraní, děláni domácích úkolů, učení, povídání, „zevlování“. Trochu odvažně je umístěna mimo běžný dosah knihovnice – tedy řekněme „dozoru“ (dětské oddělení je přes chodbu). Návštěvníci studovny se musí nahlásit u knihovnice a pak už mají volné pole působnosti. Mohou využít i kuchyňku, která se studovnou sousedí.

Máme za sebou zatím jen několik týdnů provozu a zkušenosti jsou zatím pozitivní. Každý vypůjčený den je studovna někým využívána. Několikrát probíhalo například doučování, ale samozřejmě i méně vážná zábava. Děti přesně vědí, co mohou a co nikoliv, a zatím se nestalo, že by důvěru, která jim je poskytnuta, zneužily. Při běžném provozu je na dětském oddělení celkem rušno, hlavně díky předškolním dětem. Pak se studovna jeví jako oáza klidu, kterou potřebují nejen dospělí, ale i děti.

Postupem času bychom studovnu rádi ještě trochu zvelebili a nabídli i pravidelný program.

K propagaci studovny velmi dobře posloužila spolupráce s místní základní školou. Třídy druhého stupně k nám chodí na různé výstavy, kde zpracovávají pracovní listy do výuky. Nedávna výstava streetartových obrazů byla pro tuto věkovou kategorii jako stvořená. Po prohlídce jsme

dětem ukázali i nástěnnou malbu ve studovně a domnívám se, že ne jeden z návštěvníků zatoužil mít něco podobného ve svém dětském pokoji. © Věřím, že se u nás děti mohou cítit jako doma.

Kontakt na autorku: michelova.knihovna@gmail.com

Valná hromada KDK a O knihovnických aktivitách

Marta Pešková Staníková

Ve středu 20. dubna se v sále Krajské vědecké knihovny v Liberci konala valná hromada Klubu dětských knihoven SKIP, na kterou ve čtvrtek 21. dubna navázala dvou denní přehlídka nazvaná O knihovnických aktivitách (OKnA).

Obě akce měly původně proběhnout v dubnu roku 2020, z důvodu pandemie však byly dvakrát přeloženy. O to víc jsme se všichni těšili nejen na samotnou přehlídku, ale po dlouhé době hlavně na setkání tváří v tvář.

Valná hromada proběhla tak, jak bylo vždy zvykem. Každá předsedkyně regionu seznámila své kolegy s děním v jejich Klubku. Přestože se jednalo o zprávy za roky 2019 až 2021, nebyly moc obsáhlé. Důvodem byly nám známé lockdowny, uzavření knihoven a zákaz pořádání jakýchkoli akcí a společných setkávání. Úkolem VH byla také volba předsedkyně KDK SKIP ČR. Výsledek hlasování byl oznámen v rámci vyhodnocení přehlídky OKnA. Dlouholetou předsedkyní celostátního KDK SKIP Helenu Šlesingerovou, ředitelku Knihovny města Plzně, vystřídala Mariika Zadembská z Knihovny Trinec. Heleně moc děkujeme za skvěle odvedenou práci v předšlých letech, Marice gratulujeme a přejeme dobrý vítr do plachet.

Téma přehlídky OKnA „Příroda potřebuje

i tebe“ bylo tentokrát zaměřeno na ochranu životního prostředí. Před více než šedesáti diváky-knihovníky postupně prezentovali soutěžící ze šesti knihoven své programy, které byly zacíleny na děti 1. stupně ZŠ.

Čtvrteční odpoledne bylo zpestřeno různorodými workshopy: únikovou hrou Případ ztracené knihy, kreativním workshopem Mgr. Jitky Mrázkové, kde kniha tvořila výtvarný objekt, a práce s knihou Brumla a Remcík, kterou prezentovala Radka Vojáčková. Společenský večer, který probíhal také v sále liberecké knihovny, byl obohacen o módní přehlídku SPŠT Liberec.

Výsledky přehlídky OKnA 2022

Hlavní cenu, cenu poroty i diváků, získala **Helena Kovalová** z Krajské vědecké knihovny v Liberci. Její program Ze starého nové dokázal krásně propojit práci s knihou a také téma udržitelného rozvoje.

Další ocenění si odvezli:

Míša Sehnalová (Městská knihovna Jičín) za příkladné partnerství knihovnice a dětského čtenáře. Míša si připravila program ke knize Začarovaný hvozd Kláry Smolíkové.

Zuzana Mišterová (Knihovna města Plzně) za zábavné představení závažného tématu. Na její program s názvem Bruno Banán děti ještě dlouho nezapomenou.

Michaela Sehnalová při vyhodnocení

Jana Vartová (Městská knihovna Milovice) za komplexní představení významu regionálního tématu v celosvětovém kontextu. Nejen děti, ale i my už nyní víme, které zvíře je vzácnější než panda.

Jindřiška Soudková (Městská knihovna ve Svitavách) za vhodné propojení práce s krásnou a odbornou literaturou. Jindřiška pracovala s knihou Pohádka o Ipsíkovi v lekci nazvané Les a jeho nepřítel.

Projekt Mácha – Andersen – Exupéry

Vladka Buchtová

Možná se ptáte, co mají tihle tři společného. Asi tolik jako divadlo, výstava, přednáška a komentovaná prohlídka. Společným jmenovatelem je pouze jedno jméno. Vladimír Kysela – umělecký fotograf. Kontaktoval mě hluboko v covidovém čase, kdy vůbec nikdo nevěděl, co bude a jestli se vůbec bude cokoli konat, a když, tak jestli to bude moci být takto rozsáhlý projekt. Myšlenka samotná mě však zaujala a možnost divadelního představení s Taťjanou Medveckou a Tomášem Pavelkou nadchla.

A tak jsme si zkrátka tipli termín půldruhého

Kristýna Havlová a **Matty Čechovský** (Knihovna Jiřího Mahena v Brně) za využití neteřelých informačních zdrojů při besedě. Tento skvěle se doplňující knihovní tandem připravil pro děti zajímavou environmentální lekci s názvem Po nás potopa?

Téma přehlídky na rok 2023 je zatím neznámé. Jisté však je, že programy budou určeny pro žáky 2. stupně ZŠ.

Velké díky patří zapojeným žákům a učitelům z libereckých škol, všem soutěžícím, kteří přijeli s velkou odvahou a odhodláním a poskytl inspiraci nám ostatním, a především týmu Krajské vědecké knihovny v Liberci v čele s ředitelkou **Danou Petřýdesovou** a vedoucí dětského oddělení **Kateřinou Vítkovou**.

Velice děkujeme i Jindřišce Soudkové z Městské knihovny ve Svitavách a Míše Sehnalové z Knihovny V. Čtvrťka v Jičíně, které svým výkonem skvěle reprezentovaly nejen svou domovskou knihovnu, ale také naše východočeské Klubko.

Kontakt na autorku: peskova.stanikova@slavoj.cz

roku dopředu a opravdu jsme začátkem března tohoto roku nainstalovali v galerii U Přívozu unikátní výstavu. Oč šlo? Projekt *Mácha – Andersen – Exupéry: Kontemplace* patří mezi mezinárodně oceněné projekty a v Hradci Králové byl prezentován poprvé. Obrazový triptych, inspirovaný třemi skvělými spisovateli a jejich literárními díly, vznikl v letech 2016–2019. Při cestách za náměty navštívil Vladimír Kysela nejen místa, kam jsou díla těchto autorů situována, ale také ta, která jsou s jejich životy přímo či v autorových představách i nepřímě spojená. Čechy, Dánsko, Francie, Anglie, ale také třeba Maroko, Island či Kanárské ostrovy. Celkem se jednalo o více než 40 lokalit.

V galerii U Přívozu bylo vystaveno více než 20 dvoumetrových pláten, na které byly přeneseny fotografie. A ano, tři cykly. Jedná se o poetické obrazy, které jsou více než jen běžnými kolážemi. Jsou plny hlubokého symbolismu. Autor zobrazil na první pohled jakoby nesourodé osobnosti, které spojuje prvek vypovídající o lidské duši. Výstava měla být zahájena 4. března 2022 a součástí vernisáže mělo být i divadelní představení s názvem *Odkud přicházíme? Kdo jsme? Kam jdeme?*, které je vytvořeno z textů, resp. fragmentů z děl K. H. Máchy, H. CH. Andersena a A. de Saint-Exupéryho a je zároveň propojeno s poezií staré moudrosti Východu a úryvky ze Starého a Nového zákona. Hlavními představiteli byli již zmínění Tajana Medvecká a Tomáš Pavelka v režii Tomáše Vondrovice a to vše s přispěním vizualizace děl Vladimíra Kysely.

A co se nestalo? Paní Medvecká onemocněla den před zahájením celého projektu. Vernisáž tedy byla skromnější, ale o týden později už byla výstava zahájena se vši slávou. S divadelním představením a slavnostním večerem v galerii U Přívozu. Dlužno podotknout, že i díky sponzorům, jimiž byly ERSTE PREMIER, LDM spol. s r. o., a PORSCHE Hradec Králové. Výstava, která se konala pod garancí Asociace profesionálních fotografů APF, byla prodejní a kromě obrazů bylo možné získat autorovu monografii, která vyšla v roce 2021 právě u příležitosti ukončení celého triptychu.

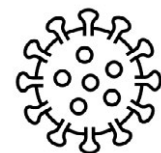
K nejistotě covidového období se však neblaze

připojil i fakt napadení Ukrajiny a následná válka. Vladimír Kysela tedy neváhal během vernisáže nabídnout obrazy k prodeji a výtěžek věnovat organizaci Člověk v tísní. Oba herci se také připojili a vzdali se svých honorářů ve prospěch ukrajinských uprchlíků.

A to ještě pořád nebyl konec. 16. března totiž proběhla přednáška s názvem *Antoine de Saint-Exupéry – symbolika letce*. Vladimír Kysela se vydal po stopách světoznámého autora *Malého prince* a *Citadely*. Vycházel přitom z faktu, že od roku 1926 se Saint-Exupéry stal jedním z průkopníků mezinárodních poštovních letů, a to v době, kdy letadla měla jen málo přístrojů srovnatelných s moderní dobou. Létal na lince Toulouse–Dakar a později se stal na necelé dva roky dokonce manažerem letiště v Cape Jub ve španělské zóně jižního Maroka, na hranici Sahary. Přednáška byla doplněna čtením ze Saint-Exupéryho textů, které přečetla publicistka a moderátorka Ilona Dvořáková. K působivosti celého večera opět přispěla i obrazová vizualizace. Po přednášce se všichni zájemci přesunuli ze sálu do galerie, kde vyslechli zasvěcený komentář autora právě k obrazům-fotografiím, které inspiroval Saint-Exupéry. Dlužno podotknout, že mnohý návštěvník pod dojmem večera vážně zvažoval i o koupi rozměrných obrazů. Ale to už je velmi soukromý příběh.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

CovidCon 2022 aneb Jak nás pandemie formovala

Petra Řoutilová

Po dvou letech proběhla v Městské knihovně v Praze opět konference CovidCon. Od první se lišila nejen přednášejícími, ale také náladou. V roce 2020 převládalo vzrušení, jak knihovny ten covid pomocí stále pokročilejší techniky a sociálních sítí pěkně převezly a zvládly poskytovat své služby i se zavřenými dveřmi. Letos bylo poznat, že covid nás už tolik netrápí a spíše se zamýšlíme, jak otevřít své dveře ještě víc dokořán přehajícím Ukrajincům. To ovšem neznamená, že CovidCon ztratil na své kvalitě. Opět své příspěvky představilo mnoho knihovnic a knihovníků a program byl „nadupaný“ od rána až do odpoledne.

Program byl rozdělen do tří hlavních sekcí. Ta dopolední se nesla ve znamení služeb, které

covid přinesl či vzal. Jako první se svým příspěvkem vystoupil Miloslav Linc z Městské knihovny v Praze. Příspěvek připravil společně s Janem Černeckým ze Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem, ale ten zrovna zcela tematicky ležel doma „s covidem“. Jejich příspěvek se jmenoval COVID aneb Cesta tam a zase zpátky, což jistě milovníci Tolkiena ocení. Řeč byla o pořádání CoronaConu, který proběhl celkem 3x. A pokaždé byl technicky dokonalejší a vyspělejší. Problém byl v tom, že se lidem do online prostoru moc nechtělo. Během tohoto příspěvku zazněly dvě otázky k zamyslení. Proč knihovny nemají jeden centrální kanál, který by mohly sdílet? Proč nepozveme do knihoven v ČR pomocí online vysílání nějaké zahraniční autory? Je pravda, že díky online přenosům se vzdálenost zahraničních zemí výrazně zkrátila.

Dalším příspěvek měla Petra Landsmannová z Knihovny města Hradce Králové. Mluvila o městských venkovních hrách, v nichž se městská knihovna v době covidu stala skutečným přeborníkem. O hrách jsme ve zpravodaji už několikrát psali.¹⁾

Po městských hrách následovala prezentace Radky Maňákové ze vzdělávací firmy Team Test Proměna světa a její vliv na stanovování cílů v organizacích. Jak dosáhnout svých cílů v dnešní spleť době, tak aby dávaly stále smysl? Je prý potřeba stanovovat své cíle maximálně na měsíc dopředu. Jsme „piloti v novém vesmíru“, tak musíme více experimentovat.

¹⁾ Např. LANDSMANNOVÁ, Petra. Nová hra Salon republiky aneb Skryté příběhy konečně v Hradci Králové. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2022, 32(1), 42. ISSN 0862-9366. DUBNOVÁ, Markéta. Městské hry v KMHK. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, 31(3), 12-14. ISSN 0862-9366. KOŠTÁLOVA, Iva. V létě jsme se vydali po stopách hradeckých spisovatelů. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, 31(3), 15. ISSN 0862-9366.

Po paní Maňákové se chopila slova Hana Landová z Asociace knihoven vysokých škol a České zemědělské univerzity v Praze. Mluvila o dotazníku, který zkoumal, jak se proměnilo uvažování studentů, pedagogů nebo knihovníků. Z výzkumu např. vyplynulo, že studenti se do kampusu vracejí, ale už tam netráví tolik času jako dřív. Na druhou stranu je vidět, že společná práce a shlukování studentům chyběly.

Po coffeebreaku se na pódium dostal Jan Kaňka z Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně a mluvil o jejich nové službě Zásilka, tedy o posílání knih čtenářům poštou. A prý to nebylo úplně jednoduché rozhodnutí, protože se nejprve museli naučit důvěřovat čtenářům bez jakéhokoli kontaktu. Nyní se služba používá namátkově. V budoucnu by se online katalogy měly stát e-shopem, aby byla služba ještě lépe dosažitelná.

Knihoboxy. To bylo téma následujícího příspěvku, se kterým přišla Milada Danyiová z Městské knihovny Most. Inspirovali se v zahraniční knihovně v Chemnitzu, kde tuto službu už nabízeli. Inspirace byla, a tak přikročili k realizaci. Zvolili mechanické boxy, které nejsou přímo napojeny na knihovnický systém. Museli k nim přidat speciální zámečky s číselným kódem. Pak následovalo přizpůsobení služby v programu Tritius a vychytání počátečních problémů. Dnes jsou boxy využívány z 50 %. O svých zkušenostech ze získání a fungování knihoboxů mluvila i Jarmila Poupová z Městské knihovny Klatovy. Rozdíl oproti Mostu byl ten, že si knihoboxy pořídili automatizované a přímo je propojili

s Tritiem. Ale ať už nám knihoboxy pomáhají jakkoli, úsměv knihovnice nenahradí! To bylo hezké zakončení prezentace paní Poupové.

Knihovnice z Městské knihovny Třinec zvolily netradiční příspěvek. Onlajny bez lajny, jak byl nazván, připravily v podobě krátkého videa, ve kterém představily své online aktivity v době covidové.

První sekci uzavřel příspěvek Daniela Bechného ze Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje a Ivy Malinové z Městské knihovny v Praze Haló, proč je koček málo? Knihovny byly zavřeny, tak jak získat ověřenou registraci čtenáře a neporušit žádná pravidla? V SVK PK zvolili telefonickou registraci, v MKP registrují čtenáře v Zoomu.

Ještě před obědem se stihla i druhá sekce dne, která se zaměřila na to, jak změnil covid využitelnost knihoven. Zde vystoupila například Zdenka Andree ze Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem se svým příspěvkem Co budeme dělat dál a na co jsme (ne)zapomněli. Řeč byla o tom, jak v Ústí nad Labem tvořili novou koncepci na roky 2021–2024 s výhledem do roku 2027.

Zajímavou sekcí byla i ta poslední, odpolední. Jak se covid propal do interních vztahů a týmů. Jako první vystoupil Josef Bolek z Městské knihovny v Praze a mluvil o problémech v interní komunikaci během covidu. Covid je zastihl v době, kdy instalovali RFID (samoobslužné půjčování) a potřebovali mnohem více informací a spolupráce než doposud. Pan Bolek mluvil především o frustraci z nedostatku komunikace s kolegy a vedením z důvodu protipandemických opatření.

Když se slova chopila Radomíra Kodetová, ředitelka Krajské knihovny v Pardubicích, hned si vysloužila pozornost všech. Mluvila o rozvolněné morálce v týmu a neochotě zaměstnanců vrátit se do starých, předcovidových kolejí. Bylo potřeba znovu nastolit pravidla pracovního procesu. Jak? Vybrala strategii postavit zaměstnance proti vedení nepopulárním nařízením, např. dočasným zrušením pružné pracovní doby. Zaměstnanci se pak semknou a vytvoří jednotný tým. Kromě toho ale samozřejmě probíhala jednání

se zaměstnanci, byly vytvořeny odpočinkové zóny pro služby, vyvíjela se snaha o lidský přístup k jednotlivcům. Současný stav v pardubické knihovně je ten, že po 3 měsících se kolektiv stabilizoval. Znamená to více zkrácených úvazků, návrat k pružné pracovní době, cílené vzdělávání v měkkých kompetencích nebo zařazení společných aktivit zaměstnanců.

Krise v ráji, tak zněl název dalšího příspěvku v této sekci. Přednesla ho Martina Wolna z Knihovny Třinec. Mluvila o svém vlastním vyhoření, kdy dokonce chtěla knihovnu opustit. Možná i proto si pozdě všimla krize v týmu. Poté přišel covid a bylo nutné několik lidí propustit.

Kateřina Knytllová

Odborný seminář Zvukové knihy v roce 2022

Seminář Zvukové knihy v roce... se koná více než dvacet let v Městské knihovně v Třebíči a umožňuje získat důležité poznatky pracovníkům zvukových knihoven a dalších specializovaných oddělení, která poskytují služby uživatelům se zdravotním postižením. Seminář se zaměřuje vždy na aktuální témata a jejich praktická řešení. Po pauze způsobené koronavirovou pandemií bylo letos opět možné se setkat.

Tradičně úvodní slovo semináře patřilo Knihovně a tiskárně pro nevidomé K. E. Macana (KTN). Novinky představily paní Renáta Meyerová a vedoucí knihovny paní Briana Čechová. KTN účastníky vždy seznamuje s informacemi ohledně fondu a změnami v souvislosti s aktuální situací v daném roce.

Do programu byl dále zařazen krátký příspěvek o projektu S knížkou do života (Bookstart). Dobrá zpráva je, že metodický kalendář pro rodiče S knížkou do života, lepoperele Předčítánky pro mřhata a knížka Chvilka pro pohádku už existují

Lidé, co zůstali, se postavili proti ní. Nakonec vše společně zvládli a dnes už opět fungují jako tým. Na závěr mluvila paní Wolna o tom, že jaká je energie na pracovišti a jaké jsou vztahy v týmu, to závisí především na řediteli. A vztahy v týmu jsou na pracovišti to nejdůležitější!

A to je myslím dobrá tečka za mým ohlednutím za konferencí CovidCon 2022. A kdo ví, jaký název ponese konference v příštích letech... třeba KrizeCon, jak naznačovali pořadatelé na jejím začátku. Jen čas ukáže...

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

pro zrakově znevýhodněné čtenáře díky KTN v audiopodobě.

Velmi zajímavým tématem letošního ročníku byl trénink paměti. Téma a zároveň svou knihu Trénink paměti pro nevidomé a slabozraké, která je ve zvukové podobě (načteno v KTN v roce 2018), představila (včetně ukávek praktických cvičení) sama autorka Jana Vejsadová. Práce se zrakově postiženými uživateli je v této oblasti velmi důležitá, protože paměť umožňuje vybavit si zvuky, vůně, hmatové vjemy, usnadňuje orientaci, pohyb v prostoru a částečně kompenzuje omezené nebo zcela chybějící zrakové vnímání. Pracovat je možné podle metodiky a cvičení se zrakově postiženými uživateli a přizvat současně i vidící čtenáře. Pro vidící má tento způsob práce také přínos, protože nemohou využívat zrak a dělat si poznámky a musí spoléhat pouze na své další smysly.

To, že Městská knihovna v Třebíči tento odborný seminář pořádá kontinuálně, je velkou výhodou, protože je patrný i vývoj jednotlivých témat. Zejména je to vidět na vývoji asistivních

technologí. Jak technologicky vybavit místo v knihovně vyhovující potřebám uživatelů se zrakovým postižením, vysvětlil Radek Pavlíček ze střediska Teiresiás Masarykovy univerzity. V minulosti, když semináře začínaly, jednu z mála možností řešení představovaly speciální zvětšovací a odečítací programy, jejichž pořízení bylo ale velmi drahé. Dnes lze využít toho, co nabízí běžný operační systém Windows a volný odečítač obrazovky NVDA. Jak NVDA, tak možnosti Windows se neustále vyvíjejí a jsou uživateli pro svoji dostupnost i jednoduchost oblíbené. Příkladem může být v nastavení Windows zvýraznění a zvětšení ukazatele myši, zvýraznění textového kurzoru, zapnutí vysokého kontrastu a funkce lupy. Vysoký kontrast a funkci lupy lze navíc aktivovat nebo deaktivovat podle potřeby pomocí velmi jednoduchých klávesových zkratk. Pro přepis mluveného slova do písemné podoby, kdy nechceme nebo nemůžeme využít živého přepisu, je velmi užitečná funkce diktování v Google Docs. Dražší software lze samozřejmě pořídit,

pokud víme, že ho uživatelé využijí, ale vždycky je nutné se řídit jejich potřebami.

Další důležitou oblastí, která je na semináři věnován prostor, je oblast sociálních služeb. Letos se jednalo o příspěvek Dany Pospíšilové z odbočky SONS v Třebíči (Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých). Zmíněna byla kromě četných aktivit také příprava nové služby s názvem SONS Online, poradny v důležitých otázkách pro uživatele, kteří se z určitého důvodu nemohou dostavit na svou odbočku SONS osobně. Další informace o poradně lze získat na webových stránkách organizace: <https://www.sons.cz/online>.

Seminář bylo možné navštívit letos poprvé osobně i prostřednictvím online platformy. Ze strany knihovny v Třebíči je plánováno v tomto přístupu pokračovat i v budoucnu. Příští rok by tak opět mělo být setkání na semináři z koutů bližších i vzdálenějších snadnější.

Kontakt na autorku: Knytlova@knihovnahk.cz

Regionální valná hromada SKIP 08 Východní Čechy

Kateřina Hubertová

Valné hromadění členů SKIP 08 Východní Čechy bylo stejně jako běžný život ovlivněno covidem. A tak se stalo, že poslední valná hromada se konala v březnu roku 2019 a další hromada se mohla uskutečnit až o dva roky později, v úterý 15. března 2022.

Valná hromada SKIP 08 Východní Čechy proběhla v Knihovně města Hradce Králové a přítomno bylo 63 členů SKIP, tj. 30 %, kteří se postupně seznámili se zprávami o činnosti za roky

2019 až 2021, o hospodaření a zprávou revizní komise. Společně s plánem akcí na rok 2022 byly všechny předložené materiály hlasováním schváleny. Následovalo představení volebních kandidátů do regionálního výboru SKIP 08 a kandidátů do ústředních orgánů SKIP ČR. Celorepubliková VH SKIP ČR, spojená s odbornou konferencí Architektura knihoven, proběhne v červnu v Ostravě <https://www.skipcr.cz/knihovnicke-akce/valna-hromada-skip-a-odborna-konference/11/uvod>.

Letošní valné hromady jsou volební, proto jsou velmi důležité. Mimo to, že se rozhoduje,

kdo bude po následující tři roky ve vedení spolku, musí dojít k úpravám stanov tak, aby propříště bylo možné hlasovat na dálku, bez nutnosti osobní přítomnosti na valném shromáždění členů. To je věc, která nebyla dosud ve stanovách řešena, protože zatím nikdy nebyla takováto potřeba. Až nyní nás covid vyškolil v připravenosti.

Staronovou předsedkyní SKIP 08 pro období 2022–2025 byla zvolena Bc. Kateřina Hubertová z Knihovny města Hradce Králové.

Součástí programu byla i přednáška

Mgr. Barbory Čížkové o novinkách v projektu Bookstart – S knížkou do života. Vše o projektu najdete na <http://www.skvizkoudozivota.cz/>.

Program setkání pokračoval velmi působivou přednáškou Mgr. Šimony Šimonové z Knihovny města Hradce Králové s názvem: Comenius – Pocta muži ducha, rádci, učitelé, duchovnímu, filozofovi, spisovateli, výtvarníkovi, manželu i otci u příležitosti jeho výročí.

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

Brožura Interkulturní knihovnictví

Kateřina Nekolová

Na konci roku 2021 vyšla díky podpoře Ministerstva kultury brožura s názvem *Interkulturní knihovnictví*. V době vydání nikdo netušil, jak moc se situace v této oblasti během krátké doby zásadně změní. Již pár dní po příjezdu prvních uprchlíc a uprchlíků z válkou zasažené Ukrajiny se knihovny zapojily do celospolečenské podpůrné sítě. Pokud tedy stále váháte, co by knihovna mohla v této situaci podniknout, můžete v brožuře najít řadu podnětů a ověřených zkušeností.

Brožura *Interkulturní knihovnictví* má za cíl jednoduše a přehledně seznámit knihovnice a knihovníky s tím, jak je možné fungovat v kulturně různorodé společnosti. Nabízí tipy na to, jaké služby mohou knihovny poskytovat nově příchozím migrantům a migrantkám, ale také třeba kulturním a jazykovým menšinám. Nesmí se zapomínat na místní, kteří hrají také svou roli, a je nezbytné, aby byli připraveni přijmout do svého sousedství někoho nového nebo třeba

dobře vycházet s člověkem, který se v něčem odlišuje. Tyto základní principy a další obecné informace najdete hned v úvodu brožury.

Struktura publikace navazuje na již dříve vydané příručky sekce *Bezbariérová knihovna*, najdete zde tedy kapitoly zaměřené na personál, fond a služby, prostory, webové stránky, akce a tak dále. Forma textu se v tomto případě změnila. Příručka nemá sloužit jako ohodnotitelný standard, slouží pouze jako základní seznámení, má být inspirovací a nápovědou. Měla by to být publikace, kterou si ráda přečte každá knihovnice z velké i menší knihovny. Z toho důvodu neobsahuje dlouhé textové pasáže a je doplněna řadou ilustrací a fotografií.

Pokud se k vám tištěná brožura zatím nedostala přes vaši krajskou knihovnu, je stále ještě k vyzvednutí v Knihovnickém institutu. Elektronická verze je dostupná na webových stránkách ipk.nkp.cz v záložce Interkulturní knihovnictví.

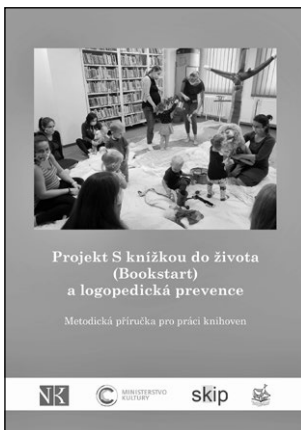
Kontakt na autorku: Katerina.Nekolova@nkp.cz

Logopedická prevence pro práci knihoven s dětmi ve věku od 2 do 6 let

Kateřina Hubertová

O projektu Bookstart – S knížkou do života se již napsalo poměrně hodně. V základu je projekt zaměřen na poznání rodičů, že čas strávený společným čtením s dětmi od jejich nejútlejšího věku je z mnoha důvodů to nejlepší, co jim mohou věnovat. Do projektu se již zapojilo přes 270 knihoven v republice a pracovní skupina se jim snaží pomoci naplnit základní projektovou vizi. Jednou za základních pomůcek pro práci knihoven jsou i vzniklé příručky. Vyšly už čtyři a všechny jsou navíc k dispozici i knihovnám, které zatím do projektu nevstoupily. I nezapojené knihovny v nich mohou nalézt inspiraci k dalším aktivitám ve svých knihovnách. Všechny příručky mají podobné schéma:

V úvodu se objasňuje terminologie a vymezuje oblast problematiky, následuje odborná část, kterou pro projekt připravují odborníci v daném tématu. Druhá část příruček je naplněna konkrétními příklady dobré praxe knihoven, radami, typy a hotovými scénáři pro rodinná projektová setkávání v knihovnách.

Přehled již vyšlých metodik:

- **Jak na projekt S knížkou do života / Bookstart (2018)**
- **Nápady, náměty a scénáře na setkání rodičů a nejmenších čtenářů v knihovnách (2019)**
- **Projekt S knížkou do života a čtenářská gramotnost (2020)**
- **Projekt S knížkou do života (Bookstart) a logopedická prevence (2021)**

Všechny metodiky jsou k dispozici v online podobě na webu projektu <https://www.sknizkou-do-zivota.cz/metodiky/>.

Zatím posledním přírůstkem je tedy metodická příručka pro práci knihoven s názvem **Projekt S knížkou do života (Bookstart) a logopedická prevence pro práci knihoven s dětmi ve věku od 2 do 6 let**.

Základem této metodické příručky jsou texty PhDr. Aleny Hlavinkové, Ph.D., odborné asistentky na Ústavu speciálně-pedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Mgr. Marie Rupcové, klinické logopedky a vyučující na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, a Mgr. Jarmily Válkové, speciální pedagožky z pedagogicko-psychologické poradny v Bruntále.

V běžném životě se setkáváme s realitou, že s vadami a poruchami řeči se potýká až 40 % předškolních dětí. Problematika je to velmi složitá a náročná. Metodika se pokouší objasnit otázky, zda lze řečovým vadám předcházet, co lze ovlivnit a čeho se vyvarovat. A na konkrétních lekcích pak ukázat, jak se dá aktivně problém zapracovat do knihovnických aktivit. Příručka obsahuje i seznam doporučené odborné literatury i literatury na hravé procvičování správného mluvení pro děti a dospělé.

Publikaci vydala Národní knihovna v Praze ve spolupráci se Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR a její vydání podpořilo Ministerstvo kultury České republiky.

Kontakt na autorku: hubertova@knihovnahk.cz

Národní buditel Kampelík

Barbora Buřičová z Babčic

Publikace *Činorodý a pestrý život českého vlastence MUDr. Františka Cyrila Kampelíka (1805–1872)* vyšla v roce 2021 k blížícímu se 150. výročí jeho úmrtí. Sám autor, doc. RSDr. Jaroslav Štrait, CSc., připomíná, že výzkum k této knize trval 40 let. Pokud se podrobně začtete do textu, nedivíte se: zmiňuje spoustu faktografických údajů, které by bez podrobného výzkumu dobových dokumentů a odborných publikací jiných autorů v knize nezažněly. A takové bádání nelze při práci vysokoškolského učitele nebo poslance zvládnout v krátkém čase.

Vlastenec, národní buditel, lékař a učitel českého jazyka F. C. Kampelík se narodil v roce 1805 v obci Syřenov, ale v přesném dni narození se zdroje rozcházejí. Nejjistější se zdá zápis v matrice (28. 6. 1805), kde je ovšem zapsán nikoliv jako Kampelík, ale Zamprlik. Po absolvování gymnázia svá studia několikrát z různých důvodů přerušil. V Brně se věnoval studiu filozofie a bohoslovectví, posléze absolvoval lékařskou fakultu ve Vídni, kde v roce 1843 dosáhl doktorské hodnosti. Poté se vrátil do Čech. Rok 1848 ho zastihl v Praze. Pro své názory a styky s dělníky byl zatčen. Aby unikl dalšímu pronásledování, uchýlil se do Srbska, odkud se vrátil s podlomeným zdravím. Vystřídal několik působišť, až nakonec získal místo praktického lékaře v Kuklenách

u Hradce Králové. Ve své publikační činnosti se věnoval národnímu obrození, zušlechtnění českého jazyka a národohospodářskému povznesení a obrození venkova. Byl první, kdo u nás propagoval myšlenku družstevních spořitelén. Malá

úvěrní družstva (kampeličky) se však začala zakládat až po jeho smrti. (Kadečková, 1973, s. 6)

Chronologicky podaný životopis je zasazen do širokého rámce rodinného, společenského a politického života dané doby. Čtenář získá obsáhlé informace o rodinném životě F. C. Kampelíka, jeho kariéře, místech, kde působil, včetně jejich současného stavu, i o osobách z malých českých měst a vesnic, se kterými se přátelil nebo s nimiž udržoval kontakty a které díky této knize neupadly v úplné zapomnění. Také jsou zde zmíněny osobnosti, se kterými se potkat mohl,

ale dle dochovaných materiálů k setkání nebo ke korespondenci nikdy nedošlo (např. B. Němcová). Text je protkáan citacemi z Kampelíkových knih a článků a volnými asociacemi autora ke společenským a politickým událostem z nedávné minulosti, díky nimž je kniha čtivá a zajímavá.

Jsou lidé, kteří prohlašují, že se bez knihoven obejdou, neboť vše se najde na internetu. A pak jsou lidé, kteří fondů knihoven, archivů a muzeí pilně využívají. Když pak čtete knihu, kterou vydali, hřeje vás u srdce, že přece jen ty opečovávané zdroje (knihy a periodika atd.) našly využití.

Činorodý a pestrý život českého vlastence MUDr. Františka Cyrila KAMPELÍKA (1805 - 1872)

Jaroslav Štrait

A když nakonec zjistíte, že čerpali z bibliografií vydaných vašimi kolegy,¹⁾ víte, že knihovnická práce má smysl. Pan doc. RSDr. Jaroslav Štraít, CSc., historik a dlouholetý čtenář Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, je jedním z nich.

Publikace obsahuje odkaz na bibliografii ke stému výročí úmrtí F. C. Kampelíka, soupis Kampelíkových publikací, seznam použité literatury a pramenů, seznam publikací autora a rozsáhlou obrazovou přílohu.

Autor věnoval knihovnám v Královéhradeckém kraji a na Semilsku celkem 50 výtisků této

knihy. Děkujeme.

Citace:

ŠTRAIT, Jaroslav. *Činorodý a pestrý život českého vlastence MUDr. Františka Cyrila Kampelíka (1805–1872)*. [Praha]: Orego, 2021, 147 s. ISBN 978-80-87528-66-2.

Literatura

KADEČKOVÁ, Marie, ed. *František Cyril Kampelík: soupis jeho díla a literatury o něm: výběrová bibliografie*. Hradec Králové: Krajská knihovna, 1973, 24 s.

¹⁾ KADEČKOVÁ, Marie, ed. *František Cyril Kampelík: soupis jeho díla a literatury o něm: výběrová bibliografie*. Hradec Králové: Krajská knihovna, 1973, 24 s.

Mgr. Vojtěch Kábrt, Ph.D. (* 1983)

Vanda Vaníčková

Červenokostecká knihovna začala svou historii psát v první polovině 19. století. Aktuální název – Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec – nese hrdě podle městského rodáka od roku 2016. Další muž významně promlouvá do jejího života od loňského roku, kdy se ředitelem stal Vojtěch Kábrt, historik, hudebník a učitel v jedné osobě.

Zadá-li neznalý vaše jméno do vyhledávače, vyskočí mnoho pestrých výsledků. Jak byste popsal, čemu se profesně věnujete?

Na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové jsem nejprve vystudoval učitelství pro 3. stupeň v oborech dějepis a hudební výchova. Poté ještě na filozofické fakultě doktorský program České a československé dějiny. Můj

profesní zájem se tak dělí mezi dějiny a muziku. Baví mě především regionální historie, a pak dějiny naší země od poloviny 19. století. Od roku 2017 jsem redaktorem vlastivědného sborníku *Rodným krajem*. Aktivně se také věnuji hudební činnosti. Mám rád jak folklorní hudbu – hraji

v kostelecké cimbálovce na housle, ale také klasi-ku či bigbít. Mimo to vedu na trutnovském gymnáziu studentský pěvecký sbor. Je vždy příjemné, když se nám po několikaměsíční dřině podaří nacvičit program, který se pak posluchačům líbí. Pro studenty, kteří např. nikdy do ZUŠ ani jiných hudebních kroužků nechodili, je to úplně nová zkušenost a velký zážitek.

Ve světě knihoven jste doma v Červeném Kostelci – jaký příběh za tím stojí?

Po více jak desetiletém působení na trutnovském gymnáziu jsem cítil, že bych si potřeboval od své učitelské praxe na chvíli odpočinout, získat nadhled a čerstvý vítr do plachet. V té době se objevila možnost ucházet se o uvolněné místo ředitele červenokostecké knihovny. Řekl jsem si, že to zkusím, a dopadlo to úspěšně.

Co byste při ohlédnutí zpět označil jako svoji „úspěšnou misi“ v knihovně?

Za ty zhruba tři čtvrtě roku se nám toho v knihovně, troufám si říct, podařilo poměrně dost. Ale není to samozřejmě jen o mně. Vše, co se v knihovně děje, je výsledkem týmové práce. Od kolegyň získávám cenné náměty pro to, co bychom mohli podnikat. Zároveň si od nich cením i zpětné vazby, když se něco tolik nepovede, ale propříšit si na to dáte již pozor. Mám-li být konkrétní, máme novou počítačovou síť, včetně wifi pro veřejnost, přešli jsme na katalog Tritius, máme nové webové stránky *knihovnick.cz* a se zřizovatelem jsme začali projednávat celkovou rekonstrukci interiéru knihovny. Ta však bude vzhledem k finanční náročnosti probíhat až v průběhu několika příštích let.

A naopak – co připravujete? Na co se mohou návštěvníci těšit?

Začali jsme ve velkém nakupovat audioknihy, které doposud ve fondu docela chyběly. Od loňského podzimu máme pro veřejnost otevřenu knihovni zahradu, kterou chceme během jara dovybavit lavičkami, aby si zde návštěvníci mohli v klidném a příjemném prostředí chvíli posedět a třeba si přečíst denní tisk nebo časopisy, kterých

máme pestrou nabídku.

Promítá se do života knihovny váš vědecký zájem o historii?

Samozřejmě že promítá. Je to patrné i na zaměření některých přednášek a programů pro veřejnost. Velmi si cením úspěšně navázané spolupráce s UHK, konkrétně s Historickým ústavem. Jejich pedagogové u nás měli sérii přednášek na téma regionálních dějin. Těší mě, že od září se prakticky každý týden v knihovně uskutečnila alespoň jedna zajímavá beseda. Obecně platí, že se stále považuji, i přes ředitelskou úlohu, duchem za kantora. Z toho pramenící snaha dalším lidem předávat poznatky a informace je silná a motivuje mě k tomu, abychom návštěvníkům nabízeli kvalitní program.

Zkusme nyní vaše zálibení v historii promítnout do tohoto článku. Jaký titul s historickým námětem byste čtenářům doporučil?

Je jich spousta. Za pozornost stojí jistě nedávno vyšlá kniha *Jan Žižka* od Petra Čorneje, z meziválečných československých dějin doporučuji publikaci Igora Lukeše *Československo mezi Stalinem a Hitlerem*. Rád čtu i dokumentární povídky Miloše Doležala.

Obecně převažují knihovnice nad knihovníky. Vnímáte to?

Je to dáno určitě tím, že k práci musíte mít vztah, v tomto případě vztah ke knihám. Ženy čtou více, čtenářská skupina „muži 25 až 50“ je v naší knihovně ve srovnání se ženami výrazně slabší. A pro muže zároveň není příliš motivující, že práce knihovníků není kdovíjak štědrě honorována.

Čím byste nalákal více kolegů – mužů – do knihovnických řad?

Slovo lákat bych asi nepoužil. Je to totiž stejné jako u všech profesí: buď vás práce baví, a pak jste ochotni akceptovat i méně populární věci s profesí spojené, nebo ne.

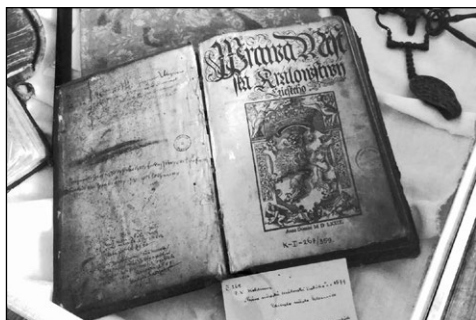
Kontakt na autorku: vandaV@seznam.cz

Knihovna v Železnici

Simona Hrabalová

Snaha o založení první veřejné knihovny v Železnici vzniká v roce 1848, kdy dává knihovně základ vlastenecký kněz, železnický kaplan Josef Svoboda. Knihovna je pak doplňována dary občanstva z celé kolatury a knihy jsou půjčovány vždy v neděli po bohoslužbách. Zdá se, že knihovna zanikla po odchodu zakladatele v roce 1849 ze Železnice, podrobnější zprávy o ní se nedochovaly. Železnický kaplan Josef Svoboda také vydal první časopis na Železnicku – *Do nového života*.

Nejstarší dochovaná kniha v knihovně v Železnici je z roku 1579 – Práva městská Království českého

Důležitým kulturním přínosem pro Železnice byla soukromá knihovna Antonína Tvrzského, souseda a pekaře v Železnici čp. 82 (nar. 1796, zemř. 1872), který byl ve své práci podporován manželkou Barborou, roz. Müllerovou, sestrou železnického faráře Antonína Müllera. Uvedená knihovna obsahovala spisy z 2. poloviny 18. století a 1. poloviny 19. století. Zvážíme-li, že knihy byly tehdy vzácností a že jmenovaná knihovna měla několik set svazků, které byly samotným vlastníkem také svázány, poznáváme z toho

nejlépe, jak velkou lásku ke knize musel mít její majitel. Knihovnu neměl jen jako svou vlastní libůstku, ale rád a ochotně půjčoval knihy všem, kdo měli o četbu zájem. Byli to lidé nejen ze Železnice, ale i z okolních obcí, a to hlavně tkalci, kteří přicházeli každou neděli do Železnice, aby před bohoslužbami odváděli faktorům hotové ruční dílo. Po ranní mši svaté bylo u Tvrzských živo. Přišli čtenáři a pan Tvrzský ochotně půjčoval. Citace z kroniky města Železnice: „*Zahledíme-li se dnes na zažloutlé listy oněch, ponejvíce švabachem tištěných knih, poznáme, jak tehdejší čtenáři si knihy vážili. Jejich rohy jsou sice místy umazané, vřdyt prošly v řadě dlouhých let sty pracovitých rukou tkalců, barvířů, olejkářů apod., ale ani jeden list není poškozený, ani jeden list není přehnutý, ani jedna vazba porušena.*“

Uvedená knihovna přispěla nemalou měrou k povznesení kulturní úrovně a k posílení národního uvědomění obyvatel našeho kraje, neboť byla tehdy vlastně jedinou knihovnou tohoto druhu na celém Železnicku. Značná část této knihovny, a to více než 300 spisů, je dnes uložena v železnickém muzeu, kam byla věnována vnučkou původního majitele paní Kateřinou Gregorovou z Mladé Boleslavi, roz. Šmodlovou ze Železnice.

Školní knihovna byla v Železnici založena v roce 1859 a sloužila výhradně školní mládeži. Jedině v roce 1866 byly knihy rozpůjčeny ve škole ubytovaným raněným vojínům. Po jejich odchodu se však počet knih značně snížil, knihovna byla znovu organizována a hlavně později doplněna z příspěvků divadelní a pěvecké jednoty Podhořan.

Farní knihovna byla v Železnici založena v roce 1868 a byla z velké části předána v době okupace muzeu, aby v ní nemohly být prováděny revize knih.

Knihovnu mívala i tělocvičná jednota Sokol,

kteřá čítala několik stovek odborných knih a časopisů pro účely Sokola. Knihovnu také mívala divadelní a pěvecká jednota Podhořan.

Veřejná knihovna v pravém slova smyslu byla v Železnici založena v roce 1893 zásluhou místního lékaře MUDr. Václava Nohejla, železnického mlynáře a okresního starosty Jana Haratického aj. Hlavní zásluhu na rozvoji knihovny měla Občanská beseda, v témže roce v Železnici založená, která měla jako jeden z hlavních úkolů zřízení čítárny a knihovny v Železnici. Vydatým podporovatelem byla opět divadelní a pěvecká jednota Podhořan. Uvedená knihovna plnila náležitě své poslání, byla spravována především místním učitelem Antonínem Kořínkem, a to až do roku 1920, kdy byla na základě vydaného zákona o veřejných obecních knihovnách předána městu.

13. 4. a 17. 4. 1919 se na schůzi Studentského kroužku jednalo o zřízení veřejné čítárny a městskému úřadu i všem místním spolkům a korporacím byla zaslána příslušná výzva. K spolupráci se přihlásil pouze sbor dobrovolných hasičů. Městská rada na zasedání dne 2. května 1919 povolila využívat k jmenovanému účelu přízemní radniční místnost. Organizací a dohledem byl pověřen Studentský kroužek, který dne 1. července složil na tento účel prvých 100 Kč. Otevření čítárny bylo uskutečněno o prázdninách.

3. a 4. ledna 1920 byl na první schůzi obecního zastupitelstva dán návrh, aby dosavadní veřejná, ale v podstatě spolková knihovna Občanské besedy byla převzata městem. Jako příspěvek na tuto knihovnu mělo být ihned vyplaceno 800 Kč. Definitivní smlouva mezi městem a Občanskou besedou byla pak schválena obecním zastupitelstvem dne 8. května, přičemž bylo usneseno, že po 10 letech budou zasedat v knihovní radě také ustanovení zástupci Občanské besedy. A tím vlastně také končí činnost tohoto pro Železnici a celé okolí nejvyšší významného spolku, který od roku 1893 vykonával velmi mnoho pro zvýšení kulturní úrovně našich občanů.

31. prosince 1922 založilo Sdružení studentstva spolkovou knihovnu. Městská knihovna byla v roce 1928 přestěhována z dosavadní velmi nevhodné místnosti na radnici do nově upravené

místnosti v budově Občanské záložny. Uvedený peněžní ústav propůjčil totiž městské knihovně místnost své dosavadní úřadovny v přízemí. Stalo se tak k oslavě desetiletého trvání naší samostatnosti. Tento čin byl přijat veřejností s povděkem, podobně jako i věnování místností městem pro potřeby muzea. Tak nejlepším způsobem uctily město i Občanská záložna oslavu památného dne. K tomuto roku čítala městská knihovna 1 115 čísel o 1 258 svazcích. Během roku si vypůjčilo 79 čtenářů 1 121 knih.

21. srpna 1930 se konala v muzeu likvidační schůze Studentského sdružení a původního Studentského kroužku, kde bylo mimo jiné usneseno, aby spolkový archiv byl uložen v muzeu a knihovna předána městské veřejné knihovně.

V červenci 1985 se místní lidová knihovna profesionalizovala a stala se střediskovou. Ta se starala i o dalších deset malých knihoven v okolních obcích. Ze stísněných prostor v muzeu se koncem roku 1985 přestěhovala do větších prostor v prvním patře domu čp. 85, kde fungovala do podzimu roku 2005, kdy se začalo s rekonstrukcí domu. Až do roku 2007 našla dočasné prostory v přízemí radnice a na podzim roku 2007 se stěhovala zpět, ale již do nových prostor v přízemí domu čp. 85, kde je dodnes.

Do roku 2020 měla knihovna dvě pobočky, a to v Cidlině a Zámezí, dnes má jednu pobočku v Zámezí.

Seznam knihovníků od roku 1893:

MUDr. Václav Nohejl (od r. 1893), Jan Haratický, Antonín Kořínek (do r. 1925), Adolf Vích (od 1. ledna 1926), František Řepka, Josef Rudolf (60.–70. léta), Věra Vágnerová a Hana Tomincová (asi 1980–1985), Olga Jakubcová (1985–1998), Eva Trojanová (od r. 1998 dodnes).

Zdroje: kronika města Železnice 1914–1940, archiv Vlastivědného muzea v Železnici a samosběr dat.

Kontakt na autorku: muzeum@zeleznice.net

Bez domova

Vladka Buchtová

Bezdomovectví. Pro někoho noční můra, pro někoho každodenní fakt. My všichni „bydlící“ máme tak trochu tendenci těmito lidmi pohrdat, protože si přece za to můžou sami. A vůbec, když dám tomu člověku peníze, stejně je propije. Podobné smýšlení i předsudky jsou velmi rozšířené. Zkrátka se s takovými lidmi nechceme přátelit a velmi rychle je odsuzujeme. A protože je mnoho věcí při bližším pohledu trochu jinak, plánuje Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové ve spolupráci s Oblastní charitou Hradec Králové cyklus setkání s názvem Bez domova. Pevně totiž věříme, že k základnímu vzdělání patří také to, jak se naučit pochopit, nebo alespoň tolerovat život a chování těch, kterým tak trochu nerozumíme.

Začínáme v září. A to na téma Služby pro lidi bez domova. Možná bude inspirující srovnat fakta a zajímavosti týkající se bezdomovectví a služeb ve světě a u nás. Je to takový rozdíl? A kde je to lepší? To uvidíme. Besedu doprovodí ilustrace k tématu, jejichž autory jsou posluchači ze Základní umělecké školy Střezina.

V říjnu si tak trochu nahlédneme do svědomí. Řeč bude o předsudcích v oblasti bezdomovectví a o tom, jestli vůbec lze tyto předsudky pozitivně ovlivnit. Mluvit budeme i o prodejcích časopisu *Nový Prostor* nebo o sociálním šatníku. A víte, co jsou to „hradecké ležanky“? Zajímavé slovo, že? Že jste se s ním ještě nesešli? Tak buďte rádi.

Jak moc může zdraví, a především to duševní, ovlivnit to, jak bydlíte? A jak se vůbec můžete dostat do tak svízelné situace právě kvůli zhoršenému zdraví? Na to vám odpoví odbornice z oboru psychiatrie MUDr. T. Szymanská nebo praktická lékařka MUDr. T. Buková. Nevyhneme se ani

oblasti adiktologie nebo ošetřovatelství a pečovatelské, které je v tomto ohledu velmi specifické. A bolestivě téma: jak lze pečovat o těžce nemocné nebo umírající, když domovem zmíněných je ulice? I to se dozvíte v listopadovém setkání.

Abychom neskončili smutně, začátkem prosince bude řeč o bydlení a zabydlování. Jak to? Jsou to přece bezdomovci? Hm. Bude nejen řeč, ale mnohé i uvidíte. V galerii Automat bude v prosinci k vidění právě výstava na toto téma. Autorem zajímavých fotografií je zkušený terénní pracovník Petr Macl.

Celý cyklus zakončí den otevřených dveří v Domově matky Terezy na Pouchově. Vidět je vždy určitě poučnější než jen slyšet. Navíc se dozvíte mnohé o službách, které jsou zde poskytovány, a samozřejmě i o lidech, kteří tyto služby poskytují. Za člověka přece mluví vždy čin.

Setkání v knihovně budou doprovázena výběrem knih z fondu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, ze kterého bude vždy připravena malá výstava. Knihy budou pro všechny zájemce k vypůjčení.

Co říci závěrem? Možná to, že bližší pohled na bezdomovectví prostřednictvím příběhů či pohledu odborníků většinu z nás – jak doufáme – alespoň přiměje zamyslet se hlouběji nad tím, co všechno může za fenoménem bezdomovectví stát, ale také nad tím, do jaké míry jsme my sami v zajetí předsudků, intolerance a bezohlednosti. Nic přece není černobílé a nikdo nevíme, co nám osud nebo život přichystá a s čím budeme muset bojovat v osobním životě my. A pak je dobré vědět, že je tu někdo, kdo nám pomůže, anebo alespoň poradí.

Kontakt na autorku: vladimira.buchtova@svkhk.cz

¹⁾ ŘOUTILOVÁ, Petra. Udržitelnost v knihovnách. *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, 31(2), 16-17. ISSN 0862-9366.
BUCHTOVÁ, Vladimíra. Udržme se... už počítet... *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. 2021, 31(2), 47-49. ISSN 0862-9366.

Slevové systémy RODINNÉ PASY a SENIOR PAS

Hedvika Peremská

Dovolují si představit projekty Rodinné pasy a Senior pas, které již mnoho let fungují na území České republiky. Tvůrcem a koordinátorem projektu je společnost Sun Drive Communications, s. r. o., se sídlem v Brně. Nositelem projektu jsou jednotlivé kraje v ČR. Královéhradecký kraj je jedním z nich. Svým vstupem do projektu podporil možnost zapojení rodin a seniorů žijících v Královéhradeckém kraji do slevového systému, který je projektem Rodinné pasy a Senior pas nabízen. Kraj je do projektů zapojen již 13 let.

Jde o síť poskytovatelů slev, kteří majitelům karty Rodinné pasy / Senior pas nabízejí benefity v nejrůznější podobě, nejčastěji však přímou slevu na nákup, vstup či využití služby, a to v rozmezí od 5 % do 50 %. Rodiny/senioři získávají kartu na základě registrace zdarma a podmínkou pro registraci je pouze trvalé bydliště v daném kraji a minimálně jedno dítě do 18 let věku, u projektu Senior pas je to věk 55+. Na základě registrace získají kartu, s jejíž pomocí dále uplatňují slevu a výhody u jednotlivých nasmlouvaných partnerů. Benefity a slevy mohou rodiny i senioři využívat napříč všemi zapojenými kraji.

Momentálně jsou projekty zastoupeny v těchto krajích:

Senior pasy – celá ČR,

Rodinné pasy – Královéhradecký, Pardubický, Jihomoravský, Olomoucký, Vysočina, Středočeský, Ústecký, Jihočeský, Moravskoslezský.

Síť poskytovatelů slev je široká. Nabízejí se zde slevy na nákup zboží a služeb, přičemž stále větší důraz je kladen na využití především v místech, kde mohou rodiny/senioři společně trávit volný čas, případně tam, kde jim daný benefit může výrazněji zkvalitnit rodinný život.

Principy a přínosy projektů

- Nabídka aktivního a společného volného času rodin i v přesahu mezigeneračním – propojení projektů RP a SP;
- finanční úspora rodin, seniorů, zjednodušení dostupnosti nabídky pro rodiny/senioři, dostupnost služeb a nabídek i pro sociálně a ekonomicky slabší klienty, podpora náhradní rodinné péče a pěstounů, podpora zdravého životního stylu u rodin/senioři;
- rozvoj mezigeneračních vztahů, propojování obou cílových skupin, předávání vzájemných zkušeností + jejich vzájemný přenos;
- inspirace pro rodiny, kam vyrazit, aktivizace rodin i seniorů, nabídka soutěží, výletů, aktivit apod.;
- podpora obcí a měst, spolupráce se složkami IZS v rámci konání akcí, vzájemná výpomoc při šíření informací v oblasti prevence mřířen na obě cílové skupiny;
- podpora drobného podnikatelského sektoru ve městě, podpora rozvoje cestovního ruchu v regionech, podpora informovanosti o realizovaných projektech, akcích a službách z oblasti kultury, sportu a cestovního ruchu;

TIPY A NÁMĚTY

- významná role na poli předávání informací z velkého území / celého území kraje na významnou část rodin/seniorů. Můžeme informativně působit i nad rámec hranic KHK.
- Pravidelně jednou ročně vydáváme časopis „Ahoj rodino!“, který je v rámci projektů distribuován online i v tištěné podobě.

Registrace do projektů

Pomocí papírového formuláře – je k dispozici v kontaktních místech, rodinných či mateřských centrech, informačních centrech, na akcích.

Online formulář:

<https://kraj-khk.rodinnepasy.cz/registrace/>

<https://www.seniorpasy.cz/#registrace>

Doručení karty proběhne do 6–8 týdnů obyčejnou poštou na kontaktní adresu, u projektu Rodinné pasy je karta platná do 18 let nejmladšího dítěte v rodině. Karta je nepřenositelná.

Elektronická databáze, newsletter klientům

V rámci obou projektů disponujeme el. databází e-mailových kontaktů (v obou projektech cca 12 tisíc kontaktů), kterou pravidelně využíváme k oslovení klientů. Pomocí newsletteru informujeme o novinkách v regionu. Zasláme tipy na různé kulturní i společenské akce, tipy na výlety, ale též informace s odbornou tematikou. Můžeme tak přirozenou formou oslovit rodiny i seniory a předat jim informace o práci a novinkách nejen v oblasti rodinné politiky kraje.

Děkujeme za možnost zpřístupnit registraci do obou slevových systémů přes síť knihoven v Královéhradeckém kraji. Zprostředkujeme tak možnost registrace i klientům z menších obcí, kteří by se jinak k této možnosti a informacím hůře dostávali. Nejméně administračně náročné je registrovat klienta rovnou v online podobě, navštívit ho na webové stránce, kde najde veškeré informace, případně mu s registrací pomoci.

Knihovně nabízíme možnost využít našich informačních kanálů v rámci sdílení jejich událostí a akcí. V případě zájmu o zaslání novinek naším newsletterem či zájmu o umístění článku na náš blog kontaktujte prosím koordinátorku projektů pro Královéhradecký kraj.

Kontakt na autorku: hperemska@rodinnepasy.cz

Zdroje a detail informací:

<http://www.rodinnepasy.cz/>

<http://seniorpasy.cz/>

<https://www.facebook.com/rodinnepasy>

<https://www.facebook.com/seniorpasy>

<https://blog-kralovehradecky.cz/>

Mácha – Andersen – Exupéry Kontemplace v SVK HK

Autor výstavy V. Kysela s V. Buchtovou

Zleva V. Kysela, V. Buchtová, T. Medvecká

Hudební skupina složená z žáků SUPŠ HK

Do čísla přispěli:

Adéla Bašová – Místní knihovna Častolovice, **Bc. Vladimíra Buchtová** – SVK v Hradci Králové, **Barbora Buřičová z Babčic**, **Radka Eismannová** – koordinátorka projektu Praha město literatury, **Mgr. Michaela Hašková** – SVK v Hradci Králové, **Bc. Sabina Horáková** – Knihovna města Hradce Králové, **Simona Hrabalová** – Vlastivědné muzeum v Železnici, **Lucie Hronová** – Městská knihovna Lázně Běláhrad, **Bc. Kateřina Hubertová** – Knihovna města Hradce Králové, **Mgr. Kateřina Knytllová** – Knihovna města Hradce Králové, **Hana Lacinová**, **BBus** – Krajská knihovna Vysočiny Havlíčkův Brod, **Tereza Michelová** – Městská knihovna Vamberk, **Kateřina Nekolová, M.A., Ph.D.** – Knihovnický institut Praha, **Mgr. Hedvika Peremská** – manažerka projektu Rodinné pasy, **Bc. Markéta Pituchová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Petra Řoutilová** – SVK v Hradci Králové, **Mgr. Miroslava Sabelová** – Knihovna města Ostravy, **Bc. Eva Semrádová** – SVK v Hradci Králové, **Jan Simon** – Městská knihovna Lázně Běláhrad, **Mgr. Marta Pešková Staníková** – Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem, **Mgr. Vanda Vaníčková, Ph.D.** – Univerzita Hradec Králové.

